

Комітет Верховної Ради України
з питань екологічної політики та природокористування

МАТЕРІАЛИ ВИЇЗНОГО ЗАСІДАННЯ
Комітету з питань екологічної політики та природокористування
на тему: «Екологічний стан Кривбасу: проблеми та шляхи їх
вирішення»

(24-25 жовтня 2019 року)

м. Кривий Ріг Дніпропетровської області

ПОРЯДОК ДЕННИЙ
Виїзного засідання Комітету з питань екологічної політики
та природокористування

(м. Кривий Ріг, вул. Душинського, 11, конференц-зал готелю «ParkHouse»)

24 жовтня 2019 року 15:00

<i>Питання для розгляду</i>	
1.	<p>Екологічний стан Кривбасу: проблеми та шляхи їх вирішення</p> <p><i>Доповідач: заступник голови Комітету Криворучкіна Олена Володимирівна</i></p>

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА
до виїзного засідання Комітету з питань екологічної політики
та природокористування на тему: «Екологічний стан Кривбасу:
проблеми та шляхи їх вирішення»

ІНФОРМАЦІЯ
МІНІСТЕРСТВА ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ
щодо охорони навколишнього природного середовища
та раціонального використання природних ресурсів
в Дніпропетровській області

Атмосферне повітря

Дніпропетровська область одна із найбільш техногенно-напружених областей країни де виробляється майже п'ята частина (19,2% або 481,5 млрд грн) усієї реалізованої промислової продукції України.

Однією з причин значних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є морально застаріле та фізично зношене технологічне та пилогазоочисне устаткування. Використання для спалювання багатосірчистого, зольного твердого та рідкого палива призводить до значних викидів діоксиду сірки та пилу.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря в 2018 році склали 614,3 тис. т, (на 43 тис.т (7%) менше, ніж у 2017 р.). З них:

оксиди вуглецю - 317,841 тис.т;
діоксиди та ін. сполуки сірки – 2,670 тис.т;
речовини у вигляді суспендованих твердих частинок –75,998 тис.т;
метан – 128,669 тис.т;
сполуки азоту – 36,389 тис.т;
метали та їх сполуки – 0,778 тис.т, тощо.

Крім того, в атмосферне повітря надійшло 23,6 млн. т діоксиду вуглецю – основного парникового газу, який впливає на зміну клімату.

Основними забруднювачами атмосферного повітря (за видами економічної діяльності) у 2018 р. є підприємства видобувної промисловості і розроблення кар'єрів, викиди забруднюючих речовин в атмосферу яких склали 188,659 тис. т (31,0% від загального обсягу викидів по області).

При цьому, частина викидів від підприємств постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря у загальному обсязі викидів становить 9,4 %;

переробної промисловості – 58,0%;

від транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 0,4%;

підприємств, які спеціалізуються на водопостачанні, каналізації, поводженні з відходами – 1,2%.

У 2018 році обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел склав:

- викиди забруднюючих речовин та парникових газів, 614,3 тис. т (у 2017 році – 657,3 тис. т);

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря в розрахунку на км², 19,2 т (у 2017 році – 20,6 т);

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря в розрахунку на одну особу, 191,6 кг (у 2017 році – 203,5 кг)

Серед населених пунктів Дніпропетровської області найбільші обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря спостерігаються:

м. Дніпро – 45, 681 тис. т (у 2017 році – 45,681 тис. т);

м. Кривий Ріг – 267,433 тис. т (у 2017 році – 323,904);

м. Кам'янське – 103,312 тис. т (у 2017 році – 57,751 тис. т).

Протягом 2018 року в повітрі міст Дніпропетровської області спостерігається така тенденція:

м. Дніпро:

зниження рівня забруднення повітря по пилу;

середні концентрації збільшились по двооксиду сірки, оксиду вуглецю, двооксиду та оксиду азоту, сірководню, формальдегіду;

на тому ж рівні залишилась середня концентрація по фенолу та аміаку.

м. Кривий Ріг:

зниження рівня забруднення повітря по пилу, двооксиду сірки, оксиду та двооксиду азоту, аміаку, сірководню, фенолу;

на тому ж рівні залишились величини середніх концентрацій по оксиду вуглецю;

концентрації збільшились по формальдегіду.

Екологічна ситуація загострюється тим, що викиди в атмосферу здійснюються нерівномірно, переважно в промислових зонах, де велика концентрація підприємств металургійної, гірничодобувної, машинобудівної, хімічної та іншої промисловості.

Водні ресурси

Водні ресурси в середній по водності рік становлять 52,8 млрд м³, в тому числі місцевий стік (стік, що формується в межах області) – 0,825 млрд м³ і 0,381 млрд м³ – запаси підземних вод.

Водозабезпеченість в середньому по області становить 0,57 тис.м³ води на душу населення на рік. В порівнянні цей показник по Україні становить 1 тис.м³ на рік (в Європі – 4,6 тис.м³, у світі – 8,2 тис.м³, в Канаді – 99 тис.м³).

Водоспоживання поверхневої води в 2018 році становило 841,6 млн м³ (у 2017 році – 776,2 млн м³). Споживання підземної води склало 26,68 млн м³ (у 2017 р. – 25,88 млн м³).

Протягом 2018 року використано: на виробничі потреби – 684,1 млн м³, на питні і санітарно-гігієнічні потреби – 147,7 млн м³, на зрошення – 28,63 млн м³ води. Кількість води в оборотному та повторному водоспоживанні становила 4576,8 млн м³, що склало 92,6 % економії свіжої води, за рахунок оборотної (в 2017 р. – 92,78%).

Забрано води всього із природних джерел, усього: 1179 млн м³ (у 2017 році – 1033 млн м³), у тому числі – поверхневої - 1051 млн м³, підземної - 128,5 млн м³.

Використано свіжої води усього - 868,3 млн м³ (у 2017 році – 802,0 млн м³), у тому числі на потреби:

- питні та санітарно-гігієнічні - 147,7 млн м³;

- виробничі - 684,1 млн м³;
- сільськогосподарські - 0,312 млн м³;
- зрошення - 28,63 млн м³;
- рибогосподарські - 8,716 млн м³.

Скинуто зворотних вод, усього - 757,3 млн м³ (у 2017 році - 680,5 млн м³).

В 2018 році скид зворотних вод в поверхневі водні об'єкти здійснювало 59 підприємств (61 підприємство в 2017 р.). З них, забруднюючі зворотні води категорії без очистки та недостатньо очищені, скинули 45 підприємств. Сумарний обсяг скинутих зворотних вод збільшився на 76,1 млн м³.

Це, обумовлено:

- збільшенням скиду нормативно-чистих/без очистки зворотних вод (ВП “ПдТЕС” АТ “ДТЕК Дніпроенерго” м. Дніпро – на 47,5 млн м³; ПАТ “Дніпровський металургійний комбінат” м. Кам'янське – на 7,3 млн м³);

- збільшенням скиду нормативно-очищених зворотних вод КП “Кривбасводоканал” – на 19,7 млн м³.

Скид забруднених зворотних вод в 2018 році склав 233,85 млн м³. Це на 3,56 млн м³ більше ніж у минулому році (обсяг скиду забруднених од АТ “Дніпровський металургійний комбінат” м. Кам'янське збільшився на 8,3 млн м³).

У 2018 році в поверхневі водні об'єкти Дніпропетровської області було скинуто у складі зворотних вод підприємствами-водокористувачами – 360,3 тис. т забруднюючих речовин. У порівнянні з 2017 роком відмічалось зниження сумарного обсягу скинутих забруднюючих речовин на 61,1 тис. т.

Існуючі системи водопостачання та водовідведення області знаходяться переважно в незадовільному стані, очисні споруди працюють неефективно та потребують ремонту та реконструкції. В цілому, перевантаження очисних споруд у більшості основних водокористувачів області не спостерігається, проте, якість очищення стічних вод незадовільна, низка показників перевищує нормативи гранично-допустимого скиду забруднюючих речовин (ГДС) і не дозволяє досягнути категорії “нормативно-очищені”.

Основними підприємствами-забруднювачами з категорією якості зворотних вод “недостатньо-очищені”:

- КП “Дніпроводоканал” ДМР м. Дніпро – перевищення нормативів ГДС за вмістом заліза загального, азоту амонійного, завислі речовини, ХСК;

- КВП КМР “Міськводоканал” м. Кам'янське;

- КП “Павлоградське ВУВКГ” м. Павлоград – за вмістом завислих речовин, фосфатів, азоту амонійного, цинку;

- КП “Жовтоводський водоканал” м. Жовті Води – за вмістом фосфатів і нітратів;

- МКП “Покровводоканал” м. Покров – за показниками: завислі речовини, нафтопродукти, нітрати, фосфати;

- КП “Марганецьке ВУВКГ” м. Марганець – за вмістом фосфатів;

- Синельниківське НКП “Водоканал” – за вмістом алюмінію, завислих речовин, заліза загального, сульфатів, хлоридів, сухого залишку;

- КП “Тернівське житлово-комунальне підприємство” – за показниками: азот амонійний, залізо загальне;
- КП “Фрунзенське ЖКП” – за показниками: БСК5, ХСК, азот амонійний, фосфати;
- ПрАТ “Енергоресурси” м.Нікополь – за вмістом залізо загальне, завислі речовини, нікелю, фосфатів, фтору.

Поводження з відходами

На підприємствах Дніпропетровської області протягом 2018 року утворилося 243,6млн тонн відходів.

Із загального обсягу утворених відходів 26,3 тис. тонн становили відходи І-ІІІ класів небезпеки. Близько 35 % (85056,3 тис. тонн) утилізовано, решта – спалено, у тому числі з метою одержання енергії, передано іншим підприємствам з метою утилізації або видалення та направлено в сховища організованого складування (поховання).

Найбільшу частку утворення відходів складають:

- відходи чорних металів – 2263,7тис. тонн;
- змішані та недиференційовані матеріали –3052,6 тис. тонн;
- інші мінеральні відходи –225545,9 тис. тонн;
- пуста порода від днопоглиблювальних робіт –8887,0 тис. тонн;
- відходи згоряння –1216,1тис. тонн;
- шлами рідкі та відходи очисних споруд –685,6тис. тонн;

Протягом 2017 року утилізовано 85,1 млн тонн відходів. На кінець 2018року в спеціально відведених місцях чи об’єктах накопичено 10,7млрд тонн відходів.

Однією з найбільш екологічно небезпечних галузей промисловості Дніпропетровської області є металургія, яка включає в себе коксове, прокатне виробництво та ін.

Негативний вплив на навколишнє природне середовище здійснюють утворені гігантські відвали кар’єрів та шламонакопичувачів. Чотири найбільші шламонакопичувачі створили зону екологічної небезпеки для м. Кривий Ріг, а один з них – для більшості сільської території Широківського району.

Техногенне навантаження складають хвостосховища і шламонакопичувачі м. Жовті Води та Західного Донбасу, а також теплових електростанцій; кар’єри мм. Марганця, Покрову, Вільногірська; провали земної поверхні під шахтами Західного Донбасу і Кривбасу, десятки відстійників і накопичувачів токсичних відходів.

На території області вирішено питання щодо знешкодження безхазяйних хімічних засобів захисту рослин, що потребували вивезення та утилізації.

Земельні ресурси

Територія Дніпропетровської області займає 3192,3 тис.га, з них:

- сільськогосподарські землі – 2581,5 тис. га,
- ліси і інші лісовкриті площі –192,8тис. га,
- забудовані землі –193,2 тис. га,

- відкриті заболочені землі –26,1 тис. га,
- відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом –41,6 тис. га.

Усього земель (суші) –3036,6 тис. га, води –155,5 тис. га.

Основний фонд ґрунтового покриття області складають чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу від легкосуглинкових до легкоглинистих.

Найбільшу питому вагу займають сільськогосподарські угіддя –78,7%, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Діяльність господарств агропромислового комплексу Дніпропетровської області в галузі рослинництва здійснюється із застосуванням заходів з підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах. Основні підприємства, що порушують землі області, це гірничозбагачувальні комбінати, які проводять розробку корисних копалин відкритим способом та шахти.

Природно-заповідний фонд

Дніпропетровська область знаходиться в степовій зоні України і займає площу 3192,3 тис. га, в тому числі землі лісового фонду становлять 192,8 тис. га, із них вкриті лісовою рослинністю 163,7 тис. га, а лісистість області –5,6%.

Станом на 01.01.2019 мережа територій та об'єктів природно-заповідного фонду області складає 178 об'єктів, загальною площею 96333,99 га, що становить 2,9 % від площі області.

Із них: 31 об'єкт – загальнодержавного значення на площі 33103,86 га та 147 – місцевого значення на площі 63230,1 га.

Для чіткого визначення меж об'єктів природно-заповідного фонду з метою збереження природних ландшафтів у 2018 році встановлено межі у натурі 33 об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення в межах Васильківського, Верхньодніпровського, Новомосковського, Павлоградського, Магдалинівського, Межівського, Покровського та Нікопольського районів.

ІНФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ УКРАЇНИ

Відповідно до статті 20-2 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» (далі – Закон) та Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275 (далі – Положення), Держекоінспекція є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Статтею 20-4 Закону до компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища віднесено:

участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території).

Відповідно до статті 25 Закону основними джерелами інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) є дані моніторингу довкілля, кадастрів природних ресурсів, реєстри, автоматизовані бази даних, архіви, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, окремими посадовими особами.

Відповідно до статті 25-1 Закону екологічне інформаційне забезпечення здійснюється органами державної влади та органами місцевого самоврядування в межах їх повноважень, зокрема, шляхом:

щорічного інформування Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними державними адміністраціями, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями відповідних рад та населення про стан навколишнього природного середовища відповідних територій;

систематичного інформування населення через засоби масової інформації про стан навколишнього природного середовища, динаміку його змін, джерела забруднення, розміщення відходів чи іншої зміни навколишнього природного середовища і характер впливу екологічних факторів на здоров'я людей;

негайного інформування про надзвичайні екологічні ситуації;
 передачі інформації, отриманої в результаті проведення моніторингу довкілля, каналами інформаційних зв'язків органам, уповноваженим приймати рішення щодо отриманої інформації.

Статтею 21 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» до повноважень місцевих державних адміністрацій в галузі використання та охорони земель, природних ресурсів і охорони довкілля відноситься, зокрема:

розробка, подача на затвердження відповідної ради та забезпечення виконання регіональних екологічних програм; звітування перед відповідною радою про їх виконання; внесення до відповідних органів пропозиції щодо державних екологічних програм;

вжиття заходів до відшкодування шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону довкілля підприємствами, установами, організаціями і громадянами;

інформування населення про екологічно небезпечні аварії та ситуації, стан довкілля, а також про заходи, що вживаються до його поліпшення;

внесення пропозицій в установленому законом порядку про зупинення діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності у разі порушення ними законодавства про охорону довкілля та санітарних правил.

Згідно з рейтингом «ТОП-100 найбільших підприємств-забруднювачів» за 2017 рік, підготовленим Міністерством екології та природних ресурсів України на підставі даних офіційної статистики, сформованої за результатами поданої суб'єктами господарювання звітності про обсяги скидів, викидів та утворення, до об'єктів, які є найбільшими забруднювачами довкілля по викидах в атмосферне повітря та обсягу утворення відходів за 2017 рік на території Кривбасу, віднесено такі підприємства:

ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»;

ПАТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат»;

ПАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»;

ПАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат»;

ПАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат»;

ВП «КРИВОРІЗЬКА ТЕС «АТ «ДТЕК ДНІПРОЕНЕРГО»

ПАТ «Криворізький залізорудний комбінат».

Загальна інформація про результати здійснення територіальним органом Держекоінспекції – Державною екологічною інспекцією у Дніпропетровській області державного нагляду (контролю) на території Кривбасу за період 2018 рік – 9 місяців 2019 року (в тому числі по перевіркам найбільших промислових підприємств регіону), про проблемні питання, що стосуються водних ресурсів Кривбасу та по перевіркам виконання інвестиційних зобов'язань власниками приватизованих гірничорудних підприємств Кривбасу в частині виконання ними природоохоронних заходів надаються в додатках 1, 2, 3 (див. нижче за текстом).

Зазначаємо про недосконале нормативно-правове регулювання з повторного отримання суб'єктом господарювання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами та його анулювання.

Так, дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами – це офіційний документ, який дає право підприємствам, установам, організаціям та громадянам - підприємцям експлуатувати об'єкти, з яких надходять в атмосферне повітря забруднюючі речовини або їх суміші, за умов дотримання встановлених відповідних нормативів гранично допустимих викидів та вимог до технологічних процесів у частині обмеження викидів забруднюючих речовин протягом визначеного в дозволі терміну.

Непоодинокі випадки невиконання суб'єктами господарювання умов дозволів, зокрема невиконання повітряохоронних заходів, та приписів Держекоінспекції, її територіальних та міжрегіональних територіальних органів щодо усунення таких порушень, в подальшому не несуть дієвої відповідальності за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.

З метою виконання зобов'язань України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства в частині обмеження викидів забруднюючих речовин, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 796-р схвалено Національний план скорочення викидів від великих спалювальних установок. Його прийняття вплинуло на збільшення кількості недопусків державних інспекторів з охорони навколишнього природного середовища відповідних територій до проведення заходів державного нагляду (контролю) з боку великих промислових підприємств. Така поведінка суб'єктів господарювання набуває систематичного характеру, оскільки суб'єкту господарювання простіше сплатити незначне адміністративне стягнення у вигляді штрафу, ніж збитки, які завдані державі у результаті порушення вимог природоохоронного законодавства, що можуть сягати мільйонів гривень.

Крім цього, у законодавстві відсутня відповідальність (адміністративна та кримінальна) суб'єктів господарювання за безпідставне та необґрунтоване недопущення представників органу державного нагляду (контролю) у господарській сфері до проведення заходу державного нагляду (контролю).

Довідково: на сьогодні максимальний штраф за недопуск державних інспекторів з охорони навколишнього природного середовища до здійснення планового (позапланового) заходу складає 765 гривень, в той час, як штраф за недопущення до проведення перевірки з питань додержання законодавства про працю, створення перешкод у її проведенні складає 12519 грн., а у окремих випадках такий штраф досягає - 417 300 грн.

Слід відмітити, що Держекоінспекція позбавлена можливості щодо застосування дієвих важелів впливу до суб'єктів господарювання, які порушують природоохоронне законодавство, зокрема, в частині нарахування збитків за наднормативні викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел (так як відповідна Методика по нарахуванню збитків оскаржується у суді).

Довідково: З метою приведення у відповідність правових норм Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та Закону України «Про охорону атмосферного повітря», для забезпечення відшкодування шкоди, завданої порушенням законодавства про охорону атмосферного повітря, гарантії екологічних прав громадян та відповідальності за порушення

законодавства про охорону навколишнього природного середовища, запобігання негативному впливу на навколишнє природне середовище, життя і здоров'я людини був розроблений проект Закону України «Про внесення зміни до статті 34 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» (реєстраційний номер № 9423 від 19.12.2018). Наразі, у зв'язку із зміною складу Уряду був відкликаний і скерований до Мінприроди для узгодження його з заінтересованими центральними органами виконавчої влади в установленому законодавством порядку.

З метою запобігання вчинення суб'єктами господарювання порушень вимог природоохоронного законодавства запропоновані зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення (проекти Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо запровадження європейського досвіду про здійснення державного природоохоронного контролю) та Постанови Верховної Ради України від 13.04.2018 № 8026/П «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запровадження європейського досвіду про здійснення державного природоохоронного контролю»).

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 402-р затверджено Концепцію реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, яка розроблена Мінприроди на виконання положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони, зокрема щодо імплементації Директиви 2010/75/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 24 листопада 2010 року про промислове забруднення.

Додаток 1 до листа Держекоінспекції
від 15.10.2019
№ 0475/2.5/3-3-19

**Інформація щодо результатів здійснення державного нагляду (контролю)
Державною екологічною інспекцією у Дніпропетровській області
на території Кривбасу за 2018 рік та 9 місяців 2019 року**

За 2018 рік інспекторським складом Державної екологічної інспекції у Дніпропетровській області (далі – Інспекція) на території Криворізького регіону перевірено 202 об'єкти, а саме: 112 планових перевірок та 90 позапланових перевірок (по запиту прокуратури – 2, Національної поліції у Дніпропетровській області – 3, Держекоінспекції – 59, місцевих органів самоврядування – 4, по скаргам громадян, зверненням підприємств – 22 перевірки).

За результатами перевірок за порушення вимог природоохоронного законодавства 171 особу притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів на загальну суму 76,602 тис. грн., які сплачені у повному обсязі.

За звітний період відповідачам пред'явлено 28 претензій на загальну суму 1208,729 тис. грн., наразі стягнуто кошти по 18 претензіям на загальну суму 56,935 тис. грн. За результатами інструментально-лабораторного контролю розраховано та пред'явлено 28 збитків, нанесених державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства, на загальну суму 512,645 тис. грн., з яких сплачено 307,086 тис. грн.

За 9 місяців 2019 року проведено 163 перевірки (в тому числі повних – 115), а саме: 108 планових перевірок та 55 позапланових перевірок (по скаргам громадян, зверненням підприємств – 17 перевірок, з перевірки приписів, виконання рішень – 38).

За результатами перевірок за порушення вимог природоохоронного законодавства 301 особу притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів на загальну суму 124,474 тис. грн., які сплачені у повному обсязі.

За звітний період відповідачам пред'явлено 10 претензій на загальну суму 166,307 тис. грн., наразі стягнуто кошти по 7 претензіям на загальну суму 450,703 тис. грн., з урахуванням 2 претензій на загальну суму 447,023 тис. грн., які були пред'явлені в 2018 році та стягнуті у I кварталі 2019 року. За результатами інструментально-лабораторного контролю розраховано та пред'явлено 11 збитків, нанесених державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства, на загальну суму 64,466 тис. грн., з яких сплачено 15,663 тис. грн.

**Результати перевірок суб'єктів господарювання - основних забруднювачів
на території Кривбасу**

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «КРИВБАСВОДОКАНАЛ» (код ЄДРПОУ 03341316; місцезнаходження суб'єкта господарювання та місце провадження господарської діяльності: 50027, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, Металургійний район, вулиця Єсеніна, будинок 6А).

Планову перевірку проведено у період 27.09 – 10.10.2019, за результатами якої будуть розраховані збитки, заподіяні державі в результаті самовільного знесення зелених насаджень. За фактами аварійних випадків протягом 2018-2019 років проведено розрахунок збитків за забруднення земель – 145240,88 грн; 12660,50 грн.

(не сплачено). Проведено розрахунок збитків за аварійний скид в р. Саксагань – 345,32 грн, які сплачено. Проведено розрахунок збитків за наднормативний викид хлору в атмосферне повітря на суму 6612,20 грн. (сплачені).

На підприємство направлено запит на надання відповідальних посадових осіб за фактами аварійних випадків, що мали місце впродовж 2018-2019 років. За виявлені під час перевірки порушення вимог природоохоронного законодавства до адміністративної відповідальності притягнуто 10 осіб на загальну суму 3060 грн.

Листом Інспекції від 22.07.2019 № 4-7671-10-3 направлено Держводагентству Припис про анулювання дозволу на спеціальне водокористування № 147/ДП/49д, виданого КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «КРИВБАСВОДОКАНАЛ».

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ «КРИВОРІЗЬКА ТЕПЛОВА ЕЛЕКТРИЧНА СТАНЦІЯ «АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ДТЕК ДНІПРОЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ ВП 38024613; місцезнаходження суб'єкта господарювання: 69006, Запорізька обл., місто Запоріжжя, Дніпровський район, вулиця Добролюбова, будинок 20; місце провадження господарської діяльності відокремленого підрозділу: Дніпропетровська обл., Апостолівський район, місто Зеленодольськ, площа Енергетиків, будинок 1).

18.12.2018 та 23.07.2019 – складено акти про відмову в проведенні перевірок (позапланові). На підприємство направлено запит на надання відповідальних посадових осіб щодо фактів недопусків, які проігноровано. Направлено листи до правоохоронних органів.

Планова перевірка повинна розпочатися 16.10.2019.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ» (код ЄДРПОУ 00191023; місцезнаходження суб'єкта господарювання та місце провадження господарської діяльності: 50079, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, Тернівський район).

Планова перевірка проведена у період 22.04 – 08.05.2019.

Основні виявлені перевіркою порушення: підприємством не забезпечено огляд території всіх структурних підрозділів підприємства, не допущено до проведення інструментально-лабораторних вимірювань, не надано інформацію і запитувані документи.

До адміністративної відповідальності притягнуто 106 осіб на загальну суму 12448 грн. Будуть розраховані збитки, заподіяні державі внаслідок наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (за відсутності дозволу), після затвердження і установленому порядку Методики проведення розрахунку. Розраховано збитки за засмічення земельної ділянки в розмірі 3004,30 грн., підприємству пред'явлено відповідну претензію щодо відшкодування завданої шкоди (збитки ще не сплачено).

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ» (код ЄДРПОУ 00190977; місцезнаходження суб'єкта господарювання та місце провадження господарської діяльності: 50066, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, Жовтневий район).

Планова перевірка проведена 09 – 22.04.2019, за результатами якої виявлено основні порушення: порушення порядку здійснення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, невиконання законних розпоряджень чи приписів посадових осіб органів, які здійснюють державний нагляд (контроль) у галузі охорони навколишнього

природного середовища, відмова від надання та несвочасне надання екологічної інформації, передбаченої законодавством, порушення правил експлуатації водогосподарських споруд.

За виявлені порушення 55 осіб притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів на загальну суму 8789 грн. Розраховано збитки, заподіяні державі внаслідок засмічення земельної ділянки, на суму 1725,00 грн, які сплачено добровільно в повному обсязі.

За актом перевірки 17-30.01.2018 проведено розрахунок збитків за наднормативні викиди в атмосферне повітря (дообліковані джерела) на суму 1501,42 грн (не сплачено).

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПІВДЕННИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ» (код ЄДРПОУ 00191000; місцезнаходження суб'єкта господарювання та місце провадження господарської діяльності: 50026, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, Інгулецький район).

Попередня планова перевірка проведена в період з 11 по 22.12.2017.

Серед виявлених порушень: порушення порядку здійснення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, порушення правил експлуатації газоочисного устаткування, порушення правил експлуатації водогосподарських споруд, встановлено факти спільного зберігання відходів різного морфологічного стану.

До адміністративної відповідальності у вигляді штрафів притягнуто 16 осіб на загальну суму 1836 грн.

Остання планова перевірка проведена в період з 01 по 15.10.2019. В ході проведення перевірки виявлені порушення вимог природоохоронного законодавства, посадових осіб, винних у порушеннях законодавства буде притягнуто у встановленому порядку до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ІНГУЛЕЦЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ» (код ЄДРПОУ 00190905; місцезнаходження суб'єкта господарювання та місце провадження господарської діяльності: 50064, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, Інгулецький район, вулиця Рудна, будинок 47).

Позапланову перевірку проведено у період з 17.04 по 02.05.2018. За виявлені під час перевірки порушення вимог природоохоронного законодавства 8 осіб притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів на загальну суму 2040 грн (сплачено добровільно в повному обсязі). Проведено розрахунок збитків за наднормативні викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря (перевищення нормативів ГДВ) на суму 253,91 грн. (сплачено).

Планова перевірка повинна розпочатися з 23.10.2019.

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «СУХА БАЛКА» (код ЄДРПОУ 00191329; місцезнаходження суб'єкта господарювання та місце провадження господарської діяльності: 50029, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, Жовтневий район, вулиця Конституційна, будинок 5).

Остання планова перевірка у період з 02 по 13.10.2017. За виявлені порушення до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів притягнуто 11 осіб на загальну суму 1853 грн, які сплачено добровільно в повному обсязі.

Початок планової перевірки у 2019 році призначено на 18.11.2019.

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КРИВОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ» (код ЄДРПОУ 00191307; місцезнаходження суб'єкта господарювання та місце провадження господарської діяльності: 50029, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, вулиця Симбірцева, будинок 1А).

Планова перевірка проведена з 13 по 24.05.2019, за результатами якої за виявлені порушення вимог природоохоронного законодавства до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів притягнуто 12 осіб на загальну суму 1275 грн., які сплачено в добровільному порядку в повному обсязі.

ДП «КРИВБАСШАХТОЗАКРИТТЯ» (код ЄДРПОУ 32975178; місцезнаходження суб'єкта господарювання та місце провадження господарської діяльності: 50000, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, Центрально-Міський район, проспект Поштовий, будинок 40).

Позапланову перевірку проведено у період з 09 по 22.01.2018. За виявлені під час перевірки порушення вимог природоохоронного законодавства 2 особи притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів за статтями 188-5, частиною першою статті 59, частиною першою статті 164 КУпАП (передано до суду). Штрафи у добровільному порядку не сплачено, матеріали передано до виконавчої служби для їх примусового стягнення.

Планова перевірка повинна розпочатися з 02.12.2019.

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ» (код ЄДРПОУ 24432974; місцезнаходження суб'єкта господарювання та місце провадження господарської діяльності: 50095, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, Дзержинський район, вулиця Орджонікідзе, будинок 1).

Остання *планова перевірка* дотримання вимог природоохоронного законодавства ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» проведена у період з 11 по 31.08.2015. Під час проведення перевірки встановлено, що підприємством в ході проведення в 2014-2015 роках інвентаризації джерел викидів була додатково облікована велика кількість джерел викидів та забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, та значно збільшено нормативи гранично допустимих викидів, що призвело до перевищення затверджених гранично допустимих викидів основних джерел підприємства (агломашина, конвертори). За наявності фактів наднормативних викидів проведено розрахунок розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від 2 джерел викидів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» на суму 72 699 119,52 грн. Рішенням Господарського суду Дніпропетровської області від 15.06.2016 по справі № 904/2287/16 відмовлено у задоволенні позову прокурора Криворізької місцевої прокуратури № 1 Дніпропетровської області в інтересах держави в особі Інспекції про стягнення зазначеної суми збитків. Постановою Дніпропетровського апеляційного господарського суду від 18.10.2016 апеляційну скаргу прокуратури Дніпропетровської області задоволено, а рішення суду першої інстанції скасовано. Стягнуті кошти перераховано до бюджету в повному обсязі. Однак, рішенням Вищого господарського суду від 20.12.2016 касаційну скаргу підприємства задоволено, постанову суду другої інстанції скасовано, а рішення суду першої інстанції залишено в силі.

ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» було учасником Програми поліпшення екологічного стану Дніпропетровської області за рахунок зменшення забруднення довкілля основними підприємствами-забруднювачами на 2007-2015 роки, затвердженої рішенням Дніпропетровської обласної ради від 04.12.2007 № 295-13/V (далі – Програма

поліпшення). Підприємство протягом 2009-2015 років систематично вносило зміни до Програми поліпшення та діючого дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (далі – дозвіл на викиди) в частині переносу термінів виконання заходів. Підприємство не здійснило реалізацію таких важливих природоохоронних заходів як:

виведення з експлуатації аглофабрики металургійного виробництва, яка не відповідає сучасним екологічним вимогам (джерела викидів №№ 1, 2, 8 – 27, 31);

виведення з експлуатації існуючого мартенівського цеху, який не відповідає сучасним екологічним вимогам (джерела викидів №№ 240, 242, 245);

виведення з експлуатації існуючого цеху Блюмінг-1;

зупинка печі ДП-7.

Крім того, наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (далі – Мінприроди) від 21.12.2012 № 671, зареєстрованим в Мін'юсті 02.01.2013 за № 3/22535, затверджено технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин із устаткування (установки) для випалювання та агломерації металевої руди (включаючи сульфідну руду), в яких вказано, що значення масової концентрації оксиду вуглецю для зони спікання агломашин не повинно перевищувати 6500 мг/м³. Проте, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» в 2015 році отримано дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, в якому, на момент отримання, затверджений гранично допустимий викид на агломераційних машинах для оксиду вуглецю складає близько 9000 мг/м³ з терміном досягнення 01.01.2021 значення масової концентрації оксиду вуглецю для зони спікання агломашин 6500 мг/м³. Також, в зазначеному дозволі на викиди Мінприроди знову перенесені терміни виконання заходів щодо скорочення обсягів викидів забруднюючих речовин та досягнення встановлених нормативів гранично допустимих викидів. До теперішнього часу ситуація щодо встановлених нормативів не змінилась.

Під час перевірки зафіксовано такі основні порушення:

порушення правил експлуатації установок очистки газу (далі – ГОУ);

за результатами інструментально-лабораторного контролю, здійсненого Інспекцією під час перевірки, зафіксовано перевищення дозволених обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (пред'явлено 6 претензій на загальну суму 190538,47 грн, які сплачено до державного бюджету у добровільному порядку).

не в повному обсязі ведеться первинний облік у сферах поводження з відходами, охорони атмосферного повітря та раціонального використання водних ресурсів;

без правовстановлюючих документів використовуються певний ряд земельних ділянок;

нерациональне використання водних ресурсів;

допускається порушення правила експлуатації водогосподарських споруд;

не вживаються та не запроваджуються достатні заходи з охорони вод та заходи щодо запобігання забрудненню водних об'єктів стічними (зливовими, сніговими) водами, що відводяться з території підприємства;

реконструкція певного виду обладнання (комплексу коксових батарей №№ 5, 6) здійснюється за відсутності позитивного висновку державної екологічної експертизи;

облік забраних та використаних підземних дренажних вод в цілому по підприємству не здійснюється, державна статистична звітність по формі № 2-ТП(водгосп) заповнюється не достовірно.

За виявлені порушення 58 посадових осіб притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів на загальну суму 6494 грн.

За результатами *позапланової перевірки*, здійсненої у період з 04 по 18.01.2016 на підставі звернення гр. Волинця С.М. до Адміністрації Президента України та погодження Держекоінспекції від 24.12.2015 № 2/2-55/3Г, зафіксовано порушення правил експлуатації ГОУ, порушення порядку здійснення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. За виявлені порушення 7 посадових осіб притягнуто до адміністративної відповідальності у вигляді штрафів на загальну суму 948 грн.

За результатами *позапланової перевірки*, проведеної у період з 19.04. по 04.05.2016 на підставі звернення гр. Деньгуб П.І. на урядову «гарячу лінію» та погодження Держекоінспекції на проведення перевірки від 06.04.2016 № 2/1-34/3Г, зафіксовано порушення вимог природоохоронного законодавства у сфері поводження з відходами. До адміністративної відповідальності притягнуто 1 посадову особу на суму 850 грн.

У період з 09 по 22.04.2019 проведена *позапланова перевірка* дотримання вимог природоохоронного законодавства в частині охорони атмосферного повітря, на підставі звернення гр. Драчевського П.В. до Держекоінспекції та погодження Мінприроди на проведення позапланового заходу від 01.03.2019 № 5/4.1-11/2454-19. Під час проведення перевірки підприємством не надано на розгляд в повному обсязі Звіти по інвентаризації викидів забруднюючих речовин підприємства та підтверджуючі документи (протоколи вимірювань та ін.) щодо виконання заходів, передбачених умовами дозволів на викиди. За результатами інструментально-лабораторного контролю зафіксовано перевищення дозволених обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, встановлених дозволом на викиди, по одній об'єднаній пробі по діоксиду сірки на ДВ № 380455 (ДУ 5, котел паровий ПК-14-2М №1) ТЕЦ-2, та встановлено порушення Правил технічної експлуатації установок очистки газів, затверджених наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 06.02.2009 № 52, зареєстрованим в Мін'юсті 13.04.2009 за № 327/16343.

За результатами перевірки підприємству надано припис щодо усунення виявлених порушень, 18 посадових осіб притягнуто до адміністративної відповідальності на загальну суму 2452 грн.

Стосовно недопусків державних інспекторів з охорони навколишнього природного середовища Дніпропетровської області (далі – державні інспектори) до перевірок ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та їх причин (підстав) Інспекцією повідомлено наступне.

26 та 27 вересня 2017 року державних інспекторів не допущено до проведення *позапланової* перевірки, яка проводилась на підставі ухвали Дзержинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 05.09.2017 по справі № 210/3627/17 провадження № 1-кз/210/1601/17 (ухвала винесена в рамках кримінального провадження № 12017040710002167, яке знаходиться в провадженні Криворізької місцевої прокуратури № 1 Дніпропетровської області), про що складено відповідний акт. Ігноруючи вказану ухвалу Дзержинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області, підприємство пояснило недопуск до проведення перевірки відсутністю законодавчо затвердженої форми уніфікованих актів, відповідно до вимог частини п'ятнадцятої статті 4 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

02 жовтня 2017 року державних інспекторів не допущено до проведення *планової* перевірки, передбаченої Планом Держекоінспекції України із забезпечення реалізації державної політики щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів на 2017 рік, затвердженим наказом Держекоінспекції від 15.02.2017 № 428, та Планом комплексних планових заходів державного нагляду

(контролю) органів державного нагляду (контролю) на 2017 рік, затвердженим Міністерством економічного розвитку і торгівлі України від 15.11.2016 № 1909 (зі змінами), про що складено відповідний акт.

Незаконний недопуск державних інспекторів підприємство пояснило відсутністю законодавчо затвердженої форми уніфікованих актів, відповідно до вимог частини п'ятнадцятої статті 4 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

26 грудня 2017 року державних інспекторів не допущено до проведення *позапланової перевірки*, яка проводилась відповідно до листа голови громадської ради при Інспекції від 13.12.2017 № 28/12/2017, про що складено акт про відмову у проведенні перевірки. Підприємство безпідставно вказало причиною недопуску відсутність повноважень у Інспекції щодо здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням умов спеціальних дозволів на користування надрами.

Незважаючи на те, що 14 листопада 2017 року набрав чинності наказ Мінприроди від 09.08.2017 № 303, зареєстрований в Мін'юсті 23.10.2017 за № 1289/31157, яким затверджено уніфіковану форму акта, складеного за результатом проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері охорони природного навколишнього середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, 26 грудня 2017 року державних інспекторів незаконно не допущено до проведення *позапланової перевірки*, яка проводилась на підставі ухвали Дніпродзержинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 05.09.2017 по справі № 210/3627/17 провадження № 1-кс/210/1601/17, наказу Інспекції від 21.12.2017 № 1237-П та направлення на проведення перевірки від 21.12.2017 № 4-9148-8-3. Ігноруючи ухвалу Дніпродзержинського районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» вкотре незаконно не допустило державних інспекторів без жодних пояснень.

23 березня 2018 року державних інспекторів не допущено до проведення *позапланової перевірки* дотримання вимог природоохоронного законодавства у частині поводження з відходами та охорони атмосферного повітря, яка проводилась на підставі звернень фізичних осіб від 20.02.2018 (гр. Степаненко Ю.Л., Мусієнко В.П., Безверха Л.Г., Попович Л.М., Бакуліна Н.М. та Тодінг О.В.). Недопуск до проведення перевірки підприємство пояснило відсутністю передбаченого ст. 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» копії погодження центрального органу виконавчої влади на проведення перевірки, яка проводиться на підставі звернення фізичних осіб, та безпідставно зазначило, що направлення на проведення перевірки не містить питань, необхідність перевірки яких стала підставою для її здійснення (підприємству було надано на ознайомлення всі скарги).

20 червня 2019 року Інспекцією, відповідно до наказу від 19.06.2019 № 706-П, на підставі звернення гр. Івахна А.Ю. від 07.06.2019 та погодження Мінприроди на проведення позапланового заходу державного нагляду (контролю) від 10.06.2019 № 5/4-11/6202-19, здійснено виїзд за місцезнаходженням ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» з метою проведення позапланової перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства у сфері охорони атмосферного повітря. Керівництвом суб'єкта господарювання не допущено державних інспекторів до проведення зазначеної перевірки. Основною причиною відмови у проведенні перевірки зазначено відсутність уніфікованої форми акту, розробленої та затвердженої, зокрема відповідно до Методик розроблення уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення

планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю), затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 752 та від 10.05.2018 № 342.

У зв'язку із перешкоджанням у здійсненні заходів державного нагляду (контролю), по кожному факту недопуску підприємством до проведення перевірки державні інспектори звертались до Металургійного відділення поліції Криворізького відділу поліції Головного управління Національної поліції у Дніпропетровській області.

Крім заходів інспекційного реагування за результатами проведених перевірок та звернень до правоохоронних органів за фактами недопусків до проведення перевірок, Інспекцією також направлялись листи:

до Департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації та органів місцевого самоврядування для ініціювання робіт з питань організації та проведення публічних обговорень з громадськістю, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування м. Кривий Ріг та керівництвом підприємства стосовно негативного впливу його діяльності на життєдіяльність мешканців прилеглих районів та відповідних заходів реагування з боку підприємства, органів місцевого самоврядування щодо вирішення зазначених у зверненнях питань;

до Державної служби геології та надр України і Держекоінспекції щодо розгляду питання про зупинення (анулювання) дії спеціальних дозволів на користування надрами. Відповідно до наказу Держгеонадра від 23.04.2019 № 125, з 01.07.2019 призупинено дію дозволів на користування надрами № 4451 (рудник ім. Кірова поле шахти ім. Артема (ділянка №1)), № 4482 (родовище Новокриворізьке), № 4483 (родовище Валявкинське).

Інспекцією відповідно до листа слідчого відділу Управління Служби безпеки України у Дніпропетровській області від 02.09.2019 № 55/8-3761 та ухвал слідчого судді Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська Сліщенко Ю.Г. по кримінальному провадженню, внесеному до ЄРДР під №22019040000000057 від 16.07.2019 за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 441 КК України (екоцид) у період з 03 по 13.09.2019 прийнята участь в огляді нежитлових приміщень (виробничих підрозділів) ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», а саме коксового цеху, агломераційних цехів №№ 1-3 аглодоменного виробництва, агломераційних цехів металургійного виробництва, мартенівського цеху, сортопрокатного цеху №1 та проведено відбір проб та інструментально-лабораторні вимірювання вмісту забруднюючих речовин в організованих викидах від 8 основних стаціонарних джерел викиду, які розташовані в зазначених приміщеннях, зафіксовано перевищення нормативів викидів по оксидах азоту та вуглецю, діоксиду сірки. Протоколи вимірювань вмісту забруднюючих речовин надані до слідчого відділу Управління Служби безпеки України.

На виконання листа слідчого відділу Управління Служби безпеки України у Дніпропетровській області від 11.09.2019 № 55/8-3887 та ухвал слідчого судді Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська Сліщенко Ю.Г. з 12 по 19.09.2019 працівники Інспекції прийняли участь в огляді місця видалення відходів – «Складування доменного гранульованого шлаку на території комплексу ДП-9 ДЦ-2», місця розміщення промислових відходів (тупик ж/д колії 12 відвалу сталеплавильних шлаків, тимчасове)», хвостосховища «Миролуовское» ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».

Додаток 2 до листа Держекоінспекції
від 15.10.2019
№ 6445/2.5/3-3-19

**Інформація щодо скиду із ставу-накопичувача балки Свистунова
ДП «Кривбасшахтозакриття» надлишкових зворотних вод гірничорудних
підприємств Кривбасу в р. Інгулець**

Щорічно гірничорудні підприємства Кривбасу та ті, що працюють в режимі гідрозахисту, відкачують 40 млн.м³ підземних вод, серед яких 17-18 млн. м³ високомінералізовані шахтні води, частина з яких 11-12 млн.м³ надлишками зворотних вод та щорічно акумулюються і тимчасово утримуються у ставку-накопичувачу шахтних вод.

За умови переповнення ставка-накопичувача шахтних вод та відсутності можливостей для його спорожнення виникає загроза надзвичайної ситуації на ставку-накопичувачу, насосних станціях і трубопроводах, загальної системи перекачування шахтних вод.

Надлишки зворотних вод цілодобово впродовж року спрямовуються в хвостосховище ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» та ставок-накопичувач, який перебуває на балансі ДП «Кривбасшахтозакриття».

Ставок-накопичувач шахтних вод та хвостосховище ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» мають обмежені обсяги для тимчасової акумуляції надлишків зворотних вод.

Через відсутність інших вільних ємностей, придатних для тимчасової акумуляції шахтних вод, виникає ризик повної зупинки відкачування шахтних вод Кривбасу, і в подальшому – підприємств з підземного видобутку залізорудної сировини в цілому.

Хвостосховище ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» – складна гідротехнічна споруда, огорожена системою гребель і дамб, всередині яких розташовуються відходи рудозбагачення. Періодично в хвостосховищі утворюється надлишок зворотних вод.

Останнє відведення надлишків зворотних вод з хвостосховища здійснювалося у міжвегетаційний період 2005-2006 років.

За висновками проектної організації-Українського державного науково-дослідного і проектно-вишукувального інституту «УкрНДІводоканалпроект», яка здійснює авторський нагляд за експлуатацією гідротехнічної споруди, з метою уникнення ризику зупинення роботи комбінату, через відсутність вільної ємності для складування хвостів та недопущення зупинення відкачування кар'єрних вод ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» та шахтних вод північної групи шахт, які постійно скидаються в хвостосховище, необхідно здійснити скид надлишків зворотних вод в обсязі 5,0 млн. м³.

З метою запобігання виникненню аварійної ситуації на гідротехнічних спорудах Криворізького басейну розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 № 1096-р дозволено скидання із ставка-накопичувача надлишків зворотних вод у р. Інгулець, згідно з індивідуальним регламентом скиду надлишків

зворотних вод гірничорудних підприємств Кривбасу у міжвегетаційний період 2018-2019 років.

З метою виконання абзацу другого пункту 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 № 1096-р «Про скидання надлишків зворотних вод у р. Інгулець» територіальними органами Держекоінспекції у Дніпропетровській, Миколаївській та Херсонській областях в межах компетенції проведено:

державний нагляд (контроль) за додержанням вимог індивідуального регламенту періодичного скидання надлишків зворотних вод гірничорудних підприємств Кривбасу в міжвегетаційний період 2018-2019 років (далі – Індивідуальний регламент скидання);

спостереження за впливом на р. Інгулець скидання надлишків зворотних вод гірничорудних підприємств Кривбасу в міжвегетаційний період 2018-2019 років.

Скид надлишків зворотних вод зі ставка-накопичувача балки Свистунова у р. Інгулець розпочато 28.01.2019, припинено 28.02.2019.

Обсяг скиду із ставка-накопичувача балки Свистунова надлишків зворотних вод у р. Інгулець склав 4 294 000 м³.

За даними державного нагляду (контролю), проведеного Державною екологічною інспекцією у Дніпропетровській області, зафіксовано перевищення вмісту забруднюючих речовин у тимчасових створах:

р. Інгулець вище скиду із ставка-накопичувача балки Свистунова (міст у с. Латівка) по хлоридах у 1,1 рази (13, 27.02.2019), завислих речовинах у 1,4-1,5 рази (06, 13, 27.02.2019), сульфатах в 1,02 рази (27.02.2019), сухому залишку в 1,1-1,3 рази (06, 13, 27.02.2019), хімічному споживанню кисню у 1,2-1,3 рази (06, 13, 27.02.2019);

р. Інгулець нижче скиду із ставка-накопичувача балки Свистунова (Інгулецький міст) по нітратах в 1,2 рази (06.02.2019);

р. Інгулець, с. Андріївка (державний контрольний гідропост) по нітратах у 1,6-1,7 рази (06, 13, 27.02.2019), по азоту амонійному в 1,2 рази (06.02.2019).

На скиді зворотної води із ставка-накопичувача балки Свистунова в р. Інгулець (ДП «Кривбасшахтозакриття») зафіксовано перевищення нормативів індивідуального регламенту по завислих речовинах в 1,01 рази (27.02.2019), сульфатах в 1,02-1,03 рази (06, 13.02.2019), нітратах в 1,04-1,1 рази (06, 13.02.2019), у той же час концентрації забруднюючих речовин в зворотних водах не перевищували табличних даних більше, ніж на 10%, що відповідає Індивідуальному регламенту скидання.

Держекоінспекція неодноразово порушувала перед Кабінетом Міністрів України та Мінекономрозвитку питання стосовно того, що наявність в Індивідуальному регламенті скидання примітки, яка дозволяє ДП «Кривбасшахтозакриття» здійснювати додатковий скид забруднюючих речовин у концентраціях, що дорівнюють 10% регламентного скиду (пункт 1 Примітки до розділу 8 «Режим скиду надлишків зворотних вод зі ставка-накопичувача у балки Свистунова ДП «Кривбасшахтозакриття» в р. Інгулець»), призводить до уникнення відповідальності за шкоду, заподіяну державі внаслідок забруднення водних ресурсів.

Провадження ДП «Кривбасшахтозакриття» планованої діяльності, пов'язаної із акумуляцією надлишків зворотних вод у ставку-накопичувачу шахтних вод та їх

скиданням у р. Інгулець проводилося без оцінки впливу на довкілля, що є порушенням вимог статей 3 та 9 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Принагідно повідомляємо, що Державною екологічною інспекцією у Миколаївській області 04 та 15.02.2019 у контрольному створі на р. Інгулець (с. Снігурівка) виявлено перевищення гранично допустимих концентрацій по хлоридах від 3 до 10,3 рази, сульфатах від 7,4 до 8,7 рази, залізу загальному від 1,3 до 6,0 разів. Вміст сухого залишку становив від 3530,0 до 5900,0 мг/дм³.

За результатами досліджень проб вод р. Інгулець, відібраних Державною екологічною інспекцією у Херсонській області:

у створі р. Інгулець (смт. Велика Олександрівка) 07, 13, 20 та 27.02.2019 зафіксовано перевищення вмісту забруднюючих речовин по сухому залишку – від 4,2 до 6,4 рази, хлоридах – від 5,8 до 9,1 рази, сульфатах – від 1,3 рази до 1,6 рази, хімічному споживанню кисню – від 1,4 до 2,5 рази.

у створі р. Інгулець (с. Дар'ївка) 06, 14 та 20.02.2019 зафіксовано перевищення вмісту забруднюючих речовин по сухому залишку – від 2,2 до 4,2 рази, хлоридах – від 1,9 до 4,4 рази, сульфатах – від 1,1 рази до 2,1 рази, хімічному споживанню кисню – від 1,3 до 1,8 рази.

З метою усунення порушень вимог природоохоронного законодавства, виявлених під час контролю за дотриманням вимог Індивідуального регламенту скидання, Державною екологічною інспекцією у Дніпропетровській області видано ДП «Кривбасшахтозакриття» приписи від 19.03.2019 № 4-2605-8-3 щодо:

забезпечення дотримання проектних рішень під час експлуатації ставка-накопичувача шахтних вод балки Свистунова;

здійснення виробничої діяльності підприємства за наявності висновку оцінки впливу на довкілля;

надання Державній екологічній інспекції у Дніпропетровській області інформації та копій документів в повному обсязі;

забезпечення вжиття заходів щодо запобігання скиду надлишків зворотних вод гірничорудних підприємств зі ставка накопичувача балки Свистунова ДП «Кривбасшахтозакриття» у річку Інгулець з перевищенням нормативів Індивідуального регламенту скидання.

За фактами виявлених порушень вимог природоохоронного законодавства на відповідальну посадову особу ДП «Кривбасшахтозакриття» складено протоколи про адміністративні правопорушення за статтями 59, 164, 188⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення.

На виконання пункту 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 № 1096-р «Про скидання надлишків зворотних вод у р. Інгулець», Держводагентством на підставі гідрологічного прогнозу щодо весняної повені у 2019 році в басейні р. Інгулець розроблено та затверджено 22.03.2019 Регламент промивання русла та екологічного оздоровлення р. Інгулець у 2019 році (далі – Регламент).

Відповідно до доручення Держекоінспекції від 01.04.2019 № 73, керуючись пунктом 9 Регламенту та пунктом 7 Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2019 № 275, Держекоінспекцією зобов'язано державні екологічні інспекції у Дніпропетровській, Херсонській, Миколаївській та Кіровоградській областях на підконтрольних територіях забезпечити контроль за дотриманням вимог

природоохоронного законодавства у період дії Регламенту та проведення спостереження за якісним станом р. Інгулець під час промивання русла та екологічного оздоровлення р. Інгулець.

За результатами спостережень за якісним станом р. Інгулець, що проводились протягом I півріччя 2019 року зазначеними територіальними органами Держекоінспекції, встановлено наступне.

Якість води р. Інгулець у межах Кіровоградської області (вище скидання зворотних вод зі ставка-накопичувача балки Свистунова ДП «Кривбасшахтозакриття») в основному задовольняла нормативним вимогам, за виключенням сульфатів, вміст яких перевищувався у 2,4-3,6 рази, а також заліза загального і нітритів, вміст яких періодично, у залежності від пори року, перевищувався у 1,5 рази та у 2,6 рази відповідно.

У контрольному створі с. Андріївка (Дніпропетровська область) у період промивання русла р. Інгулець вміст хлоридів перевищував гранично допустимі концентрації (далі - ГДК) в 1,2 рази.

Нижче по течії, у контрольному створі с. Снігурівка (Миколаївська область) постійно фіксувались перевищення ГДК забруднюючих речовин:

у квітні 2019 року – хлоридів до 4,6 рази, сульфатів до 10 разів, заліза загального до 2,3 рази, загального вмісту органічних речовин за біохімічним споживанням кисню до 1,9 рази та за хімічним споживанням кисню у 1,4 рази, сухого залишку до 4,3 рази, завислих речовин у 1,8 рази;

у травні-червні 2019 року – хлоридів до 1,4 рази, сульфатів до 6,3 рази, заліза загального до 2,1 рази, загального вмісту органічних речовин за біохімічним споживанням кисню до 1,6 рази та за хімічним споживанням кисню у 1,2 рази, сухого залишку до 1,8 рази.

У контрольному створі смт. Велика Олександрівка (Херсонська область) постійно фіксувались перевищення ГДК забруднюючих речовин:

у квітні-травні 2019 року – сухого залишку у 1,6 рази, загального вмісту органічних речовин за хімічним споживанням кисню від 1,4 до 1,8 рази, сульфатів у 1,2 рази;

у червні 2019 року – сухого залишку у 1,8 рази, загального вмісту органічних речовин за хімічним споживанням кисню до 1,7 рази.

У контрольному створі с. Дар'ївка (Херсонська область) вміст забруднюючих речовин також перевищував відповідні ГДК:

у квітні 2019 року – по сухому залишку до 5,9 рази, загальному вмісту органічних речовин за хімічним споживанням кисню до 2 разів, хлоридам до 8 разів, сульфатам до 1,5 рази;

у травні 2019 року – по сухому залишку до 1,8 рази, загальному вмісту органічних речовин за хімічним споживанням кисню до 1,5 рази, хлоридам до 1,3 рази, сульфатам у 1,3 рази

У червні 2019 року у створі р. Інгулець в с. Дар'ївка (Херсонська область) перевищень ГДК забруднюючих речовин не зафіксовано.

Додаток 3 до листа Держекоінспекції
від 15.10.2019

№ 6475/2.5/3-3-19

**Інформація щодо перевірок виконання інвестиційних зобов'язань
власниками приватизованих гірничорудних підприємств Кривбасу
в частині виконання ними природоохоронних заходів**

З метою виконання абзацу п'ятого Витягу з протоколу № 2 засідання Кабінету Міністрів України від 17.01.2018, Держекоінспекція листом від 21.02.2018 № 2/3-6-1063 звернулась до Фонду державного майна України (далі - ФДМУ) щодо залучення представників Держекоінспекції до перевірок виконання інвестиційних зобов'язань власниками приватизованих гірничорудних підприємств Кривбасу в частині виконання ними природоохоронних заходів.

Листом від 23.04.2019 № 10-232-7955 ФДМУ повідомив, що договори купівлі-продажу пакетів акцій ВАТ «Криворізький залізорудний комбінат», ВАТ «Суша Балка» та ВАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» знято з контролю органами приватизації.

На контролі ФДМУ перебуває договір купівлі-продажу від 28.10.2005 № КПП-497 пакета акцій ВАТ КГМК «Криворіжсталь» за конкурсом (зі змінами), укладений між ФДМУ та компанією «Арселор Міттал Дуїзбург Бетайлігунгсгезельшафт мБХ». Наказом ФДМУ від 26.03.2018 № 445 затверджено графік перевірок виконання умов договорів купівлі – продажу державного майна, укладених ФДМУ, на II квартал 2018 року, яким передбачено здійснення заходів контролю за виконанням умов договору.

Відповідно до вимог статті 27 Закону України «Про приватизацію державного майна» контроль за виконанням умов договору купівлі-продажу здійснює державний орган приватизації, який має право залучати органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування (за їх згодою) до здійснення контролю за виконанням умов договору купівлі-продажу.

З огляду на зазначене, та з метою виконання абзацу п'ятого Витягу з протоколу № 2 засідання Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 щодо прийняття розпорядження Кабінету Міністрів України «Про скидання надлишків зворотних вод у р. Інгулець», Мінприроди листами від 07.03.2018 № 5/4-15/2382-18 та від 02.05.2018 № 5/4-16/4394-18 та Держекоінспекція листом від 21.02.2018 № 2/3-6-1063 звернулися до ФДМУ щодо залучення представників Держекоінспекції до перевірок виконання інвестиційних зобов'язань власниками приватизованих гірничорудних підприємств Кривбасу в частині виконання ними природоохоронних заходів.

У той же час, представники Держекоінспекції та її територіального органу-Державної екологічної інспекції у Дніпропетровській області (далі –Інспекція) до проведення перевірки виконання інвестиційних зобов'язань ПАТ «Арселор Міттал Кривий ріг» ФДМУ не залучалися.

За інформацією Інспекції, відповідно до пункту 4 умов Дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами № 1211000000-38, виданого ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» Мінприроди

від 28.12.2016, терміном дії до 28.12.2023, встановлено захід із скорочення викидів забруднюючих речовин та досягнення встановлених нормативів гранично допустимих викидів – «Вдосконалення технології виробництва сталі на ДСПА-6 з мінімізацією неорганізованих викидів» з терміном виконання 31.12.2017 та очікуваним ефектом після впровадження заходу «Мінімізація неорганізованих викидів. Зниження викидів забруднюючих речовин на 5000 т/рік».

Підприємством переведено ДСПА № 6 на прямоточний режим роботи. В наявності технологічна інструкція 189-МП-01-2014 «Виписка сталі в мартенівському цеху зі змінами теплового режиму плавки ДСПА-6», Інструкція з експлуатації та паспорт установки очищення газів від технологічного обладнання ДСПА-6. У 2017 році структурним підрозділом ДП «УкрНТЦ «Енергосталь» проведено розрахунок ефективності переведення на прямоточний режим роботи двохванного сталеплавильного агрегату ДСПА-6 мартенівського цеху ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та зниження у зв'язку з цим неорганізованих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Проведено налагоджувальні роботи на газоочистках №№ 1 та 2 при переведенні на прямоточний режим роботи ДСПА-6. Державною екологічною академією післядипломної освіти та управління Мінприроди проведена наукова екологічна експертиза Звіту «Розрахунок екологічної ефективності переведення на прямоточний режим роботи двохванного сталеплавильного агрегату ДСПА-6 мартенівського цеху ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг» та зниження неорганізованих викидів. Проведення налагоджувальних робіт газоочисток №№ 1 та 2 при переведенні на прямоточний режим роботи ДСПА-6». ДП «УкрНТЦ «Енергосталь» розроблено Показники емісії (питомі викиди) забруднюючих речовин в атмосферне повітря від ДСПА-6, що працює на прямоточному режимі, які затверджені Міністерством екології та природних ресурсів України.

За зверненням суб'єкта господарювання представниками Інспекції 14.09.2018 проведені інструментально-лабораторні вимірювання параметрів викидів та концентрації забруднюючих речовин від джерела викиду № 110242 (ДСПА-6), які не зафіксували перевищень затверджених нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин.

ІНФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

У басейні р. Інгулець питання приведення водокористування гірничорудними підприємствами Кривбасу у відповідність до вимог законодавства залишається невирішеним.

Гірничорудні підприємства Кривбасу є забруднювачами р. Інгулець, які не забезпечують зниження рівня мінералізації шахтних вод перед скиданням у водні об'єкти, як це вимагається статтею 72 Водного кодексу України.

Крім цього, діяльність гірничорудних підприємств створює загрозу стосовно невиконання Україною взятих на себе міжнародних зобов'язань щодо досягнення «доброго» стану вод.

Спільним наказом Мінекономрозвитку та Мінприроди від 08.11.2017 № 1622/405 затверджено План заходів щодо поетапного зменшення обсягів скидання надлишків зворотних вод у р. Інгулець, поліпшення якості води у басейні зазначеної річки, Карачунівському водосховищі, водозаборі Інгулецької зрошувальної системи до 2025 року (далі – План заходів).

Станом на 2019 рік План заходів у повному обсязі не реалізований, ряд заходів не виконано. Питання щодо зменшення негативного впливу високомінералізованих шахтних вод на якісний стан вод р. Інгулець гірничорудними підприємствами не вирішено.

Через щорічне скидання із ставка-накопичувача високомінералізованих вод у р. Інгулець, у 2018 році якість води в річці у період промивання значно погіршилась за показниками жорсткості та вмісту хлоридів, порівняно з попередніми роками. У 2019 році перевищення вмісту хлоридів фіксувалися протягом половини травня та майже щодня протягом червня-вересня. Станом на 15.10.2019, за даними державного моніторингу, по водпосту Андріївка вміст хлоридів у річці складає 2160 мг/л, при нормі 350 мг/л.

Це свідчить про надмірне накопичення солі у річці та недостатній обсяг подачі дніпровської води для промивання і досягнення нормативних значень.

Внаслідок цього, для зрошення полів аграрії Миколаївської області отримують із річки Інгулець неякісну (високомінералізовану) воду.

Для вирішення ситуації є два підходи: довгостроковий – розробка альтернативної схеми управління шахтними водами та короткостроковий – збільшення обсягів подачі дніпровської води.

За короткостроковим сценарієм, Держводагентством щорічно на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України розробляється регламент промивання русла і екологічного оздоровлення р. Інгулець (далі – регламент).

Таким чином, внаслідок подачі дніпровської води у річку Інгулець по каналу Дніпро-Інгулець знижується вміст хлоридів та жорсткість. До початку подачі дніпровської води каналом концентрація вмісту хлоридів у річці перевищує норму у 2,4 раза.

У 2019 році Держводагентством на виконання п. 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 року № 1096-р «Про скидання надлишків зворотних вод у р. Інгулець» (далі – розпорядження) було розроблено та затверджено регламент промивання русла та екологічного оздоровлення р. Інгулець на 2019 рік (далі – регламент на 2019 рік).

Регламент на 2019 рік відрізнявся від попередніх років і дозволяв досягнути нормативних значень якості води у р. Інгулець, а тому передбачав збільшення тривалості подачі дніпровської води та збільшення її об'єму до 196 млн. м³ (з них: 15 млн. м³ за рахунок коштів державного бюджету, решта – за рахунок гірничорудних підприємств).

У його розробку покладено принципи:

- промивання русла річки (181 млн. м³), у т.ч.:

а) витіснення високомінералізованої призми (77 млн. м³);

б) доведення показників вмісту хлоридів до нормативних значень;

- екологічне оздоровлення річки для підтримання показників протягом вегетаційного періоду (15 млн. м³).

Такий регламент дозволив би:

стабілізувати концентрації хлоридів на рівні, що не перевищує ГДК, на весь період водозабору;

вимити більшу кількість хлоридів з донних відкладів за рахунок промивання русла р. Інгулець більшим об'ємом «чистої» води.

У 2019 році для промивання р. Інгулець каналом подано 15 млн. м³ дніпровської води за рахунок державного бюджету. За рахунок гірничорудних підприємств коштів вистачило для подачі лише 100 млн. м³ дніпровської води.

Проте гірничорудні підприємства не виконали вимоги п. 3 розпорядження і фінансово не забезпечили виконання регламенту 2019 року шляхом подачі ще 81 млн. м³ дніпровської води, що призвело до погіршення екологічної ситуації в басейні річки Інгулець.

ІНФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

В Криворізькому регіоні розташовано державне підприємство «Криворізьке лісове господарство», зона діяльності якого розповсюджується на Криворізький, Софіївський, Широківський райони та місто Кривий Ріг.

На даний час в зв'язку з відсутністю фінансування підприємства з державного бюджету починаючи з 2016 року виникло ряд проблемних питань, а саме:

Лісгосп відчуває нестачу кваліфікованих кадрів (лісгосп проводить лише санітарні рубки, продукція від рубок - 100% дрова паливні, ділова деревина відсутня, тому власних коштів на утримання лісової охорони недостатньо).

Внаслідок відсутності коштів лісгосп не має можливості виготовити правоустановчі документи на землю.

Враховуючи те що заробітна плата в лісгоспі значно менше середньої заробітної плати по Кривому Рогу, лісгосп не має можливості залучати до роботи висококваліфікованих робітників.

Матеріально-технічне забезпечення лісгоспу знаходиться на низькому рівні (відсутній транспорт, запас ПММ), тому виникають питання з якісної охорони лісових масивів, проведення рейдів по виявленню лісопорушників, створення нових насаджень та догляд за існуючими.

В лісгоспі існують лісові ділянки які знаходяться в зоні зрушення, що затрудняє можливість їх охорони.

ІНФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

щодо стану природно-техногенної безпеки на території та об'єктах м. Кривого Рогу

Місто Кривий Ріг розташоване у південно-західній частині Дніпропетровської області та є багатофункціональним і промисловим центром, утвореним 27 квітня (8 травня) 1775 року. Площа міста складає 433,67 кв. км, чисельність населення 632,4 тис. осіб, щільність – 1470 чол. на кв. км.

На території міста Кривий Ріг на обліку розташовано **477** потенційно небезпечних об'єктів, серед яких **112** об'єктів підвищеної небезпеки, які зареєстровані в Державному реєстрі об'єктів підвищеної небезпеки.

До хімічно небезпечних об'єктів, розташованих на території міста, віднесені **19** підприємств, а саме:

ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» найбільше і небезпечне підприємство в місті, охоплює виробничий ланцюг від видобутку залізної руди до виготовлення готової металопродукції. Підприємство з повним металургійним циклом, яке включає коксохімічне, гірничодобувне виробництво (відкриті розробки та підземне видобування руди) і металургійне виробництво, у складі якого діють аглодоменний, сталеплавильний та прокатний департаменти, до їх складу належать об'єкти підвищеної небезпеки (ОПН) – 2 од., потенційно небезпечні об'єкти – 6 од., хімічно небезпечні об'єкти – 2 од. Взагалі вони використовують близько 320,21555 тонн небезпечних речовин, а саме: їдкий натр 420,585 тонн, сірчана кислота 2164,8893 тонн, аміачна вода 7,9958 тонн, соляна кислота 1,98375 тонн, бензол сирий кам'яновугільний 594,009 тонн, інші НХР 10,7527 тонн. Найбільшу небезпеку створюють коксохімічне та металургійне виробництво.

КП «Кривбасводоканал» у складі:

станція розливу хлору – 94 тонни – 1 ступінь хімічної небезпеки;

Центральна насосна станція – 1 тонна хлору – 1 ступінь хімічної небезпеки;

водопровідний комплекс – 0,9 тонни хлору – 1 ступінь хімічної небезпеки;

очисна споруда (склад хлору Карачунівського водопровідного комплексу) – 1 тонна – 1 ступінь хімічної небезпеки;

Заводська насосна станція (хлораторна) – 0,250 тонни – 3 ступінь хімічної небезпеки;

Тернівська насосна станція питного водопостачання – 0,9 тонни – 3 ступінь хімічної небезпеки;

Промислова насосна станція питного водопостачання – 0,08 тонни – 4 ступінь хімічної небезпеки;

насосна станція водопостачання № 1,58,18 (ВНС -1,58,18) – 0,08 тонни – 4 ступінь хімічної небезпеки;

Інгулецька насосна станція – 1 тонна – 3 ступінь хімічної небезпеки;

Південна станція аерації – 1 тонна – 4 ступінь хімічної небезпеки;

ПАТ Криворізький міськмолкозавод № 1 аміак (будівля компресорної) – 1,4 тонни – 3 ступінь хімічної небезпеки;

ПраТ «Криворізький суріковий завод» уайт спірит – 60 тонн – 3 ступінь хімічної небезпеки;

ТОВ «Юністіл» флюси на основі хлориду цинку, хлориду амонію – 57 тонн, кислота соляна – 13 тонн – 3 ступінь хімічної небезпеки;

ДП «Агролайт» аміаку – 3,5 тонни – 3 ступінь хімічної небезпеки.

Також на території міста працюють інші підприємства чорної металургії та добутку вугілля, це – ПАТ «Південний гірничозбагачувальний комбінат», ПАТ «Центральний гірничозбагачувальний комбінат», ПАТ «Північний гірничозбагачувальний комбінат», ПАТ «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат», але ці підприємства не використовують у значній кількості хімічнонебезпечні або отруйні речовини.

У зв'язку з розробкою родовищ залізної руди підземним способом без закладки відпрацьованого простору і збільшення глибини гірничих виробок збільшуються по площі зони зрушення шахтних полів, виникають нові відкриті воронки більшої глибини, відкриті тріщини, терасові уступи та осідання земної поверхні.

Порушення рельєфу гірничими виробками призводить до інтенсифікації інфільтраційного живлення, порушення природного залягання водопроникних і водотривких порід, зміни їх інженерно – геологічних властивостей.

Крім цього, так як шахтні поля розташовані у межах міста Кривий Ріг, в зону зрушення потрапляють території житлових масивів, комунікації різного призначення тощо, що призводить до виникнення процесів руйнування, зсувів, провалів.

Одним із питань, що потребує особливої уваги, це території, які підроблені старими і зараз неіснуючими, або тимчасово законсервованими шахтами.

На території робіт розповсюджені **зони зрушення від шахт** : «Об'єднана», «ім. Орджонікідзе», «Тернівська» (ім. Леніна), «Гвардійська», «Ювілейна», «ім. Фрунзе», «Родіна», «Більшовик», «Жовтнева» (КЗРК), шахт «Гігант і «Саксагань», «Артема-2» (ПРАТ ЦГЗК), закритих шахт «Нова», «ім. Валявко», «ГПУ», «Південна», «Центральна», шахти ліквідованого ДП «РУ ім. Кірова».

Зона зрушення від відробки горизонтів ш. «Першотравнева» знаходиться під відвалами вскришних порід рудника. У зв'язку із закриттям шахт рудника і переведення шахт до підприємства «Кривбасшахтозакриття» спостереження за зоною зрушення припинено.

Загальна площа зони зрушення досягає **1,11 кв. км.**

У **зоні зрушення від відробки горизонтів ш. «Орджонікідзе»** провальних воронок не спостерігалось до 13.06.2010, коли під час виконання підривних робіт у шахті відбувся обвал земних порід на горизонті 400м, завалило шахтний прохід та припинено повітропостачання через вентиляційну шахту. На поверхні землі утворилося провалля, загальною площею 16 га. За встановленими на місці події маячками, стало відомо, що просідання земної поверхні продовжується і на сьогодні, виконання будь-яких відновлювальних робіт вкрай небезпечно. На сході зони зафіксовані незначні тріщини земної поверхні. На цій території

селище ім. Рози Люксембург, яке потрапило до зони зрушення, зноситься. Площа зони зрушення – **0,73 кв. км.**

У зоні зрушення від відробки горизонтів **ш. ім. Леніна** спостерігається безліч відкритих воронок, глибиною до 50,0 м, незначних тріщин та терас. На території гірничого відводу розташовані жилі будинки селища **ім. Горького**, безліч ставків **балки Північна Червона**. На цей період на шахті спостерігається «вторинне» обводнення горизонтів. Загальна площа зони зрушення досягає 3 кв. км.

У зоні зрушення від відробки горизонтів **ш. «Гвардійська»** спостерігається безліч відкритих воронок глибиною до 120 м, тріщин та терас. На території гірничого відводу розташовані жилі будинки **селища Краматорівка**, мешканці яких поступово відселяються. Зараз, зафіксовані утворення нових тріщин земної поверхні довжиною до 6,0 км та нові відкриті воронки. Загальна площа зони зрушення досягає 2,61 кв. км.

Зона зрушення від відробки горизонтів **ш. «Ювілейна»** та горизонту 1060 м **ш. ім. Фрунзе** займає площу майже 4,6 кв. км. На площі майже 132 га спостерігаються відкриті воронки, провалля, та зони терас. До зони зрушення потрапили кладовище Берковського, дачі ЦГЗКу, основний водовід ст. Фрунзенська. На площі кладовища іде осідання поверхні землі зі швидкістю 36мм/рік, простежуються тріщини та тераси. Зона тріщин у районі ставків проходить в 275 м від дамб. Крім цього, спостерігається осідання поверхні землі в районі залізничної колії. Зона зрушення буде збільшуватися на північний захід, всі ці комунальні об'єкти потраплять до зони зрушення і експлуатація їх буде неможливою.

Зони зрушення від відробки горизонтів **ш. Родіна** та горизонтів **ш. Більшовик** представляють собою мульду просідання без розривних порушень земної поверхні. Візуально це незначні терасові уступи до 1,0-1,5 м висотою. Максимальна швидкість осідання 10,2 мм/міс. Видимих провальних воронок не спостерігається. Загальна площа зони зрушення досягає 6,1 кв. км.

Загальна площа зони зрушення від відробки **ш. Жовтнева** – 8,7 кв. км. До зони провальних воронок потрапляє діючий кар'єр ЦГЗК, а також залізнична станція Вечірній Кут. У районі ст. Вечірній Кут у 1997 році утворилася тріщина розриву з розкриттям 80 мм, що ускладнило рух поїздів. На цей час розміри тріщини розриву не змінилися. Тривають інструментальні спостереження. Границя утворення провальних воронок простягається вздовж західного борту кар'єру ЦГЗК. Діаметр воронок досягає 160 м при глибині 40 м. На площі, прилеглий до воронок, спостерігаються тріщини земної поверхні до 1,0 м шириною, по яких відриваються кристалічні породи. Під час атмосферних опадів спостерігається інтенсивна фільтрація поверхневих вод у гірничі виробки. На території зони зрушення господарських об'єктів немає.

У зоні зрушення колишнього **РУ ім. Кірова** на заході знаходяться споруди промділянки шахти ім. Артема-1, дробильної фабрики, залізнична колія Регіональної філії ПАТ «Українська залізниця» “ та під'їздний шлях ст. Кірова – ст. Шмаково, на сході – міське кладовище “Західне”, частина дороги “Техбаза – кладовище” та с. Жуківка. На півдні зона зрушення об'єднується з зоною

зрушення **шахт "Гігант" і "Саксагань"**. Зона зрушення від розробки рудних тіл на глибині 1135м представляє собою суцільну смугу провальних воронок до 150 м глибини і сіткою тріщин до 3,0 м висоти з розкриттям до 1,0 м. Спостерігається збільшення границі зони здвиження та тріщин на півночі, осідання земної поверхні відбувається зі швидкістю 39 мм/рік. На сучасний період процес зрушення в сел. Карнаватка припинився, частково селище знесене. При подальшому збільшенні глибини відробки під загрозою опиняться усі народногосподарські об'єкти, які перелічені вище. Об'єднана зона зрушення розташована у Центрально-Міському районі міста Кривий Ріг і займає площу в 7,8 кв. км.

Крім діючих шахт на території району робіт розташовано **6 зон зрушення від шахт колишніх закритих рудників Ілліча, Рахманова, Інгулецький**, які були закриті у 1949-1960 рр. Це близько 136 шахт. Документація по окремих з них не збереглася. На території гірничого відводу усіх шахт було пройдено багато шурфів, глибиною до 60,0 м. Вони не засипалися, а перекривалися перемичками, які на сучасний період вийшли з ладу. Останні **шахти «Нова», «Південна», «ім. Валявко», «Центральна», «ГПУ»** були закриті на «мокру» консервацію у 1987 –1997 роках.

Особливо гостро у Кривбасі стоять гідрогеологічні проблеми. На гірничодобувних підприємства тільки за добу відкачується до 140 тис. куб. м вод глибинного походження. Вміст солей у цих водах становить від 9 до 90 – 120 кг/куб. м. Ці води скидаються в річки Інгулець та Саксагань. Відкачка дренажних вод призвела до утворення значної за глибиною та просторовим поширенням депресійної воронки, загальна довжина якої сягає 80 км, а ширина – 4-6 км. У підтопленому стані знаходяться близько 9000 га промислових та міських територій. Значного подальшого розвитку цей процес набуває у зв'язку із закриттям нерентабельних шахт («Першотравнева», «Саксагань» тощо). Особливо небезпечною є їх «мокра» консервація, яка супроводжується підвищенням рівнів підземних вод всіх водоносних горизонтів і загрожує порушенням стійкості інженерних мереж та активізацією небезпечних геологічних процесів.

У результаті вищевказаного у Криворізькому басейні суттєво змінилися: геологічне середовище, екологічний стан та інженерно-геологічні, гідрогеологічні і геодинамічні умови.

Виникнення провалів у Центрально-Міському районі міста по вулицях Фроленко 32, 34, Кобилянського 283, Берінга, Зимня, Російська, Шанцера, які зафіксовані в 2001-2005 роках, та Урицького, 5 у 2010 році спричинено, можливо, проявом старих гірничих виробок, шурфів, від шахт колишнього рудника ім. Ілліча (ш. «ГПУ», №10, №4, 5). У період 1895 — 1919 років на цій території працювало майже 30 невеликих рудників, у межах яких знаходилися глибокі шурфи та інші виробки, але документація не збереглася. Розміри провалів в діаметрі до 3,0 м на глибину до 15,0 м. Після засипання утворених провалів подальшого просідання поверхні не відбувається.

Провалля на території колишнього рудника «Рахманова» інтенсивно спостерігаються з 1989 року. У зоні зрушення потрапили села Рахманівка,

Степове, Рудничне. Періодично спостерігаються провали по вулицях Чкалова, Чеботарьова діаметром до 2,0 м, глибиною до 6,0 м, утворюються тріщини стін будинків шириною до 3,0 см.

За результатами спостережень за виникненням провалів можливо зробити висновки, що провальні явища виникають і будуть виникати на місцях старих виробок. Площа небезпечної території від відробки закритих шахт досягає 10 кв. км.

Загальна площа зон зрушення на території робіт 41 кв. км, порівняно з 1955 роком збільшилась на 24 кв. км. Також збільшилась глибина провальних воронок від 60,0 м до 120,0 м.

Утворенню такого небезпечного для господарської діяльності процесу як зсув сприяють: збільшення крутизни схилу, в результаті їх порушення процесами ерозії; послаблення щільності порід при перезволоженні, техногенні порушення водного та геоморфологічного режиму схилів. Територія робіт у геоморфологічному віднесенні характеризується як ряд платоподібних, полого хвилястих, місцями плоских ділянок зі загальним нахилом на південь з незначними коливаннями абсолютних позначок поверхні, що в природному відношенні не сприяє розвитку зсувних процесів. Розвиток цього небезпечного екзогенного геологічного процесу пов'язано з діяльністю людини.

У межах району робіт на цей час розташовано 8 діючих кар'єрів, глибина яких досягає 400 м від поверхні. Розробка родовищ супроводжується створенням відвалів гірських порід, висота яких досягає 80 м. Під відвалами формуються техногенні водоносні горизонти, які впливають на фізико-механічні властивості порід основи відвалів. Останні можуть просідати, або набувати властивостей текти, що вже є передумовою зсувів. Періодично зсувні процеси спостерігались на Правобережних відвалах, на відвалі № 3 гірничого департаменту ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», на відвалах ПРАТ «Інгулецький ГЗК». Такі властивості притаманні практично всім відвалам, створеним у регіоні. Крім цього в районах розповсюдження відвалів, на прилеглий території спостерігається процес видавлювання земної поверхні в результаті навантаження гірських порід на земну поверхню, у результаті чого, відбувається руйнування житлових будинків у селищах Авангард, Рахманівка, Новоселівка та Миколаївка. У районі с. Миколаївка поряд з відвалами ІнГЗК були пробурені спостережні свердловини на неогеновий водоносний горизонт, рівні підземних вод за станом на 2003 рік становили 33,22 м – 32,81 м, починаючи з 19.04.2004 вода з свердловин виливається.

Зміни цих умов є наслідком не тільки техногенних, але й природних процесів, які активізуються при наявності промислової діяльності. Внаслідок спільної дії техногенних і геодинамічних процесів активізуються сейсмологічні та інженерно-геологічні процеси, обумовлені особливостями стану геологічного середовища, його взаємодією з різного роду спорудженнями, виникають ділянки переміщення значних за обсягами гірських масивів. При цьому наслідки цих переміщень (сейсмічні й інженерно-геологічні явища, гідрогеологічні зміни, гірський тиск тощо) локалізуються головним чином у зонах геологічних порушень на границях тектонічних блоків, що сприяє створенню умов для

виникнення землетрусів. На цей час на території Кривбасу виділяються розломи з ознаками сучасної тектонічної активності. До таких трансрегіональних порушень відноситься Криворізький глибинний розлом. Особливістю режиму зсувів у ньому є нерівномірність переміщень і інтенсивність рухів суміжних блоків гірського масиву. Це визначає нерівномірність просторового розподілу сейсмічних і інженерно-геологічних проявів, які становлять загрозу для промислових і цивільних об'єктів і можуть призводити до гірських ударів, які вже спостерігались у Кривбасі (09.12.2000, 21.05.2001, 25.12.2007, 14.01.2011, 24.06.2013).

Вкрай небезпечним і складним явищем є зрушення земної поверхні над виробленим простором на шахтах. Такі зрушення проявляються у часі від декількох хвилин до десятків років і більше. Складна геологічна структура гірничих відводів залізорудного Кривбасу, розвиток гірського тиску, порушення надр гірничими роботами на глибинах до 1300 м, здійснення масштабних вибухових робіт тощо призводять до вкрай масштабного геомеханічного навантаження на надра, на будівлі, на поверхні у Криворізькому басейні.

Таким чином необхідність забезпечення геомеханічної та екологічної безпеки від негативного впливу розробки залізних руд є актуальною проблемою для Криворізького залізорудного басейну. Ситуація, яка склалась у Криворізькому басейні, становить небезпеку для людей, промислових і житлових будівель, а заходи з ліквідації масштабних техногенних катастроф у разі їх виникнення є надто коштовними.

Карстові процеси мають перекритий характер і розповсюджені на площі майже **292 кв. км**, що становить 13,2 % загальної площі робіт. Розвиток цього процесу можливий у випадку проникнення високомінералізованих вод у карбонатні породи. Випадок потрапляння їх вод у карстові пустоти спостерігався у 1976 - 1986 роках, коли із ставка – накопичувача в балці Свистунова трапився катастрофічний витік 20 млн. куб. м шахтних вод. Розміри воронок під ложем ставка складали 8 – 10 м у діаметрі.

Зволоження ґрунтів призводить до суттєвих змін фізико – механічних властивостей порід: збільшується природна вологість та вага ґрунтів відбувається зниження їх модуля деформації від 140 кг/кв. см до 50-60 кг/кв. см, зниження міцності, збільшення просадки та зменшення питомого електричного опору і збільшення корозійної активності ґрунтів. У результаті руйнуються будинки, водонесучі комунікації, зазнає змін хімічний склад підземних вод, зростає їх агресивність по відношенню до бетону та залізобетонних конструкцій, що призводить до порушення останніх.

Крім цього, відбувається зменшення сейсмічної (природної та техногенної) стійкості водонасичених ґрунтів, що провокує коливання та вібрацію земної поверхні та підвищення сейсмічності забудованих територій. На всій території робіт мають поширення лесовидні ґрунти, які на сьогодні є водовміщуючою товщею водоносного горизонту четвертинних відкладів. Всі лесовидні ґрунти мають просадочні властивості першого типу (просадка можлива від зовнішнього навантаження або від особистої ваги, яка не перевищує 5,0 см).

У результаті діяльності підприємств з підземного видобутку руди, закриття шахт, несвоєчасною та незадовільною відкачкою води виникають руйнування порід між шахтними полями, завдяки чому створений штучно єдиний гідротехнічний підземний комплекс довжиною приблизно 100 км, у результаті чого активізувались процеси карстоутворень, провалів земної поверхні.

Для міста Кривого Рогу, як і для всієї України, характерне те, що основною причиною, що сприяє підтопленню, є техногенні фактори:

зміна умов формування поверхневого стоку (відсутність вертикального планування та водовідвідних мереж, перетинання шляхів поверхневого стоку дорожніми, вуличними та іншими насипами, створення каскадів ставків і водосховищ);

засипання природних дрен – ярів, балок, малих водотоків, замулення річок; недостатня мережа дощової каналізації;

втрати у мережах побутової каналізації, водо- та технологічних мережах; надмірний полив городів;

замулення русел річок, що втрачають дренажну роль.

Одним із основних факторів інтенсивного розвитку процесу підтоплення в Криворізькому басейні є регіональний підпір ґрунтових вод внаслідок створення штучних водоймищ, таких як хвостосховища, ставки-накопичувачі, водосховища, канали тощо.

Стан забруднення атмосферного повітря в м. Кривому Розі у 2014 – 2018 рр. та першому півріччі 2019 року

Оцінка стану забруднення атмосферного повітря у місті Кривий Ріг проводиться лабораторією спостережень за забрудненням атмосферного повітря м. Кривий Ріг (ЛСЗА) Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології. Спостереження проводяться на п'яти стаціонарних постах міста, розташованих за адресами:

ПСЗ № 1 – вул. Каховська, 38;

ПСЗ № 2 – вул. Степана Тільги, 20;

ПСЗ № 3 – пл. Визволення;

ПСЗ № 6 – вул. Груні Романової, 6-Б;

ПСЗ № 7 – вул. Героїв АТО, 92.

У повітрі визначається 17 забруднюючих домішок, з них основні – завислі речовини, діоксид сірки, оксид вуглецю, діоксид азоту та оксид азоту. Зі специфічних домішок визначаються сірководень, фенол, аміак, формальдегід та вісім важких металів (кадмій, залізо, манган, мідь, нікель, свинець, хром, цинк).

Оцінка стану забруднення атмосферного повітря проводилась шляхом порівняння з відповідними гранично допустимими концентраціями (ГДК) речовин у повітрі населених міст. ГДК розподіляються на середньодобові (ГДКс.д.), і з ними порівнюються середні концентрації, та максимально разові (ГДКм.р.) – з ними порівнюються разові максимальні концентрації шкідливих речовин. Відбір і аналіз проб атмосферного повітря на вміст забруднюючих речовин проводиться згідно з РД 52.04.186-89.

Повітря міста найбільш забруднене формальдегідом, завислими речовинами.

У 2014-2018 рр. середньорічні концентрації формальдегіду були у межах 2,7-4,0 ГДКс.д. Найвищий вміст зафіксовано у 2015 та 2018 рр. (4,0 і 3,7 ГДКс.д.), найнижчий – у 2016 р. (2,7 ГДКс.д.). За перше півріччя 2019 року середній вміст формальдегіду становив 4,3 ГДКс.д. Максимальні разові концентрації формальдегіду були у межах 1,3 – 3,4 ГДКм.р., найвища концентрація (3,4 ГДКм.р.) зафіксована у червні 2019 р. на ПСЗ № 2.

Середньорічні концентрації завислих речовин на постах перевищували відповідну ГДКс.д. у 2,6-5,3 рази. Найбільші концентрації завислих речовин спостерігались у 2015 році (середньорічна – 5,3 ГДКс.д.). Однак необхідно відмітити, що через відсутність аспіраційних установок на чотирьох постах, у 2014-2015 рр. вміст завислих речовин вимірювався лише на ПСЗ № 6 (який завжди був найбільш забрудненим), тому осереднювати це значення «по місту в цілому» буде не коректно. Максимальні разові концентрації завислих речовин були у межах 4,8-4,0 ГДКм.р., найвищі з них зафіксовано у 2014-2015 рр.

З діоксиду азоту середньорічні концентрації були майже на одному рівні у межах 1,0 – 1,5 ГДКс.д. Рівень 1,5 ГДКс.д. зафіксовано у 2014 – 2015 рр., далі – вміст діоксиду азоту у 2017 – 2018рр. поступово знижується до 1,0 ГДКс.д. У першому півріччі 2019 року середній вміст діоксиду азоту дещо підвищився і становив 1,3 ГДКс.д. Максимальні разові концентрації перевищували відповідну ГДКм.р. у 1,5 – 2,1 раза, а у першому півріччі 2019 року – у 2,8 раза (зафіксована у червні на ПСЗ № 3).

Середньорічний вміст інших забруднюючих домішок не перевищував рівень відповідних ГДКс.д. Однак, якщо вміст оксиду вуглецю протягом усього періоду був однорідним (на рівні 0,6 – 0,7 ГДК), то вміст таких домішок, як діоксид сірки і аміак був найвищим у 2014 році (0,5 і 0,8 ГДКс.д. відповідно), а оксид азоту та фенол – у 2014-2015 рр. (0,5 і 0,7 ГДКс.д. відповідно).

Максимальні разові концентрації оксиду вуглецю перевищували ГДКм.р. у 1,4 – 2,8 раза з найвищими значеннями у 2018 році), фенолу – у 1,1 – 2,3 раза (з найвищими значеннями у 2015 році). Максимальні концентрації сірководню та аміаку перевищували ГДКм.р. лише у 2014 і 2015 рр. – у 1,6 – 1,9 раза та 1,2 – 1,3 раза відповідно.

Для оцінки якості повітря використовується індекс забруднення атмосфери (ІЗА), який розраховується як сума поділених на ГДК середніх концентрацій забруднюючих речовин. За допомогою розрахунків величина ІЗА приводиться до величини концентрацій діоксиду сірки у долях ГДК. Згідно з існуючими методами оцінки рівень забруднення вважається низьким, якщо ІЗА нижче 5,0; підвищеним – при ІЗА від 5,0 до 7,0; високим – при ІЗА від 7,0 до 13,0; дуже високим – при ІЗА рівним 14,0 та більше.

Загалом за ІЗА рівень забруднення атмосферного повітря в місті Кривий Ріг у 2014 році оцінювався, як високий (ІЗА=10,5). У 2015 році за рахунок значного зростання середньорічного вмісту формальдегіду та завислих речовин рівень забруднення підвищився до показника «дуже високий» (ІЗА=14,2). У 2016 році зафіксоване значне зниження рівня забруднення повітря міста

формальдегідом, фенолом, завислими речовинами, діоксидом азоту та зниження ІЗА до «високого» рівня (ІЗА=8,6). Починаючи з 2016 р. по I півріччя 2019 р. рівень ІЗА характеризувався, як високий, поступово підвищуючись. Так у 2017 році ІЗА=9,0; у 2018 році ІЗА=10,5; у I півріччі 2019 року ІЗА=11,8.

Стан забруднення вод р. Інгулець за гідрохімічними показниками у 2014 – першому півріччі 2019 року

Моніторинг стану забруднення поверхневих вод р. Інгулець за гідрохімічними показниками на території Дніпропетровської області проводиться гідрометеорологічними організаціями у пункті – р. Інгулець м. Кривий Ріг у 2 створах: 1,0 км вище м. Кривий Ріг, 2,5 км вище впадіння р. Саксагань та 1,0 км нижче м. Кривий Ріг, 0,5 км нижче скиду стічних вод Південного гірничозбагачувального комбінату. Відбір проб води у зазначеному пункті спостережень проводиться щомісяця.

Оцінка якості водного об'єкта гідрометеорологічними організаціями проводиться відповідно до норм рибогосподарського призначення. За результатами спостережень якості поверхневих вод басейну р. Інгулець за гідрохімічними показниками не відповідає рибогосподарським нормативам за такими поширеними речовинами, як азот амонійний, азот нітритний, сполуки важких металів та феноли.

Основними джерелами надходження забруднюючих сполук у річку Інгулець у районі м. Кривий Ріг є рудникові промислові стічні води Криворізького та Інгулецького гірнзбагачувального комбінатів. Скидання зворотніх вод гірничорудними підприємствами Кривбасу у р. Інгулець створює потенційну загрозу для життя та здоров'я людей, які споживають питну воду, джерелом якої є ця річка.

У пробах води за період спостережень з 2014 по перше півріччя 2019 року визначався основний сольовий склад, забруднюючі мінеральні та органічні речовини та фізичні властивості води. Тенденція забруднення р. Інгулець у районі м. Кривий Ріг за гідрохімічними показниками у період з 2014 по перше півріччя 2019 років наведена у таблиці 2.

За даними спостережень кисневий режим річки протягом 2014 – першого півріччя 2019 років характеризувався як задовільний. Середній вміст кисню знаходився у межах 8,20-9,12 мгО₂/дм³. Дефіциту кисню у воді річки за роки спостережень не відмічалось. На формування стоку розчинених солей у річці впливає антропогенний фактор. Істотною є роль господарської діяльності людини у регіоні, де розвинений гірничодобувний комплекс, водночас у річці високий і природний вміст солей.

Середня мінералізація річки у районі м. Кривий Ріг перевищувала гранично допустиму концентрацію (ГДК)¹ (за рахунок підвищеного вмісту

¹ - Для порівняння концентрацій хімічних речовин у кратності ГДК організації гідрометслужби керуються «Обобщенным перечнем предельно допустимых концентраций (ПДК) и ориентировочно безопасных уровней воздействия (ОБУВ) вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов», Минрыбхоз СССР, М., 1990 г.

хлоридів та сульфатів) і складала 595-1761 мгО₂/дм³ (при нормі 1000 мгО₂/куб. дм), а максимальна досягала 3000 мгО₂/куб. дм).

Упродовж 2014 – першого півріччя 2019 років. на ділянці річки Інгулець у районі м. Кривий Ріг середні значення амонійної форми азоту змінювались від 0,292 мгN/куб. дм до 0,972 мгN/куб. дм, що відповідає 0,71 – 1,7 ГДК. Максимальний разовий вміст був в діапазоні від 0,440 мгN/дм³ до 2,05 мгN/куб. дм (тобто 1,1 – 5,2 ГДК). Найбільш висока концентрація зафіксована у 2014 році у нижньому створі міста Кривий Ріг. Межі коливань нітритної форми азоту склали 1-4 ГДК (за середнім вмістом) та 1,0-9,5 ГДК (за максимальним). Забруднення з максимальною концентрацією 0,190 мгN/куб. дм (9,5 ГДК) відмічено у створі 1,0 км нижче міста Кривий Ріг у 2015 році.

Води річки характеризуються значним забрудненням сполуками важких металів, у першу чергу сполуками мангану, міді, хрому шестивалентного, дещо менш сполуками цинку та заліза загального. Найбільш високий рівень забруднення спостерігався за сполуками мангану. Середні концентрації цього показника перевищували ГДК у 2 – 8 разів, а максимальні разові – у 2-26 разів. У пункті спостережень за період 2015 – 2017 роки відмічено 4 випадки забруднення води сполуками мангану на рівні високого забруднення (ВЗ)² з концентраціями 0,260 мг/куб. дм; 0,146; 0,116; 0,230 мг/куб. дм, що відповідає 26 ГДК, 14,6; 11,6; 23 ГДК. Підвищений рівень забруднення води спостерігався і за сполуками міді. Середній вміст змінювався від 0,002 до 0,008 мг/куб. дм (2 – 8 ГДК). Тенденція до підвищення концентрацій сполук міді зафіксована у 2018 та у першому півріччі 2019 року. У цей період максимальні концентрації зросли до значень 0,012 – 0,017 мг/куб. дм (12-17 ГДК).

За даними забруднення води річки сполуками хрому шестивалентного можна відзначити деяку тенденцію до стабілізації вмісту цього інгредієнту. За даний період спостережень середні концентрації перевищили рівень ГДК у 2–4 рази, а максимальні у 3–8 разів. Підвищені концентрації хрому шестивалентного у 6–8 разів зафіксовано у 2017–2018 роках.

Для індустріальних центрів, яким є м. Кривий Ріг, характерним є забруднення водних об'єктів сполуками цинку. У районі міста вміст сполук цинку залишається досить стабільним. Середній вміст досягав 0,022 мг/куб. дм (2,2 ГДК), а у 2016 році разові строкові дані в обох створах досягали 0,042 – 0,045 мг/куб. дм (4,2 – 4,5 ГДК). Межі середніх значень сполук заліза загального змінювались від 0,039 мг/куб. дм (0,39 ГДК) до 0,115 мг/куб. дм (1,15 ГДК). Найбільша разова концентрація на рівні 2,5 ГДК зафіксована у 2016 році у нижньому створі м. Кривий Ріг. Вміст фенолів (середній і максимальний) у річці впродовж даного періоду утримувався практично на стабільному рівні – в діапазоні від 2 до 4 ГДК. Аніонні синтетичні поверхнево-активні речовини (АСПАР), що потрапили у поверхневі води річки, становили 0,014 – 0,040 мг/куб. дм, що є нижче допустимих нормативів.

² Під високим забрудненням поверхневих вод прийнято рівень, який перевищує ГДК у 10 разів, для нафтопродуктів, фенолів, іонів міді – у 30 разів; зниження розчиненого у воді кисню від 3 до 2 мгО₂/дм³ значення БСК₅ від 15 до 60 мгО₂/дм³.

Стан забруднення ґрунтів важкими металами в м. Кривий Ріг за 2014 рік та перше півріччя 2019 року

Спостереження за забрудненням ґрунтів важкими металами (далі - ВМ) здійснювалися поблизу джерел промислових викидів ВМ в атмосферу, тобто біля підприємств переважно кольорової і чорної металургії, енергетики, машинобудування, хімічної та нафтохімічної промисловості, будматеріалів, а також на території, що слугує для визначення фонового природного рівня забруднення довкілля. Джерелом забруднення може бути одне підприємство або група підприємств.

У ґрунтах визначався загальний валовий вміст кадмію, мангану, міді, нікелю, свинцю, цинку. Ступінь забруднення ґрунтів важкими металами значною мірою залежить від кількості надходження їх у навколишнє середовище, а також від природних кліматичних умов (температури повітря, кількості атмосферних опадів, рН ґрунту, механічного складу ґрунтів тощо) та фізико-хімічних особливостей цих сполук (їх розчинності у воді, леткості тощо).

Відбір проб проводився фахівцями Криворізькою ЛСЗА; аналізи проб ґрунтів виконувалися лабораторією спостережень за забрудненням ґрунтів та моніторингу важких металів ЦГО.

У 2014 році на території м. Кривий Ріг було відібрано та проаналізовано 60 проб ґрунту.

Загалом по місту середній вміст свинцю та цинку був на рівні 1,3 ГДК, решти важких металів – не досягав ГДК.

Максимальний вміст свинцю на рівні ВЗ – 47,7 ГДК виявлено у ґрунтах поблизу території АТ «Корум Криворізький завод гірничого обладнання» Цинку – 3,1 ГДК та міді – 1,9 ГДК у ґрунтах поблизу території АТ «Кривий Ріг – Цемент». Мангану – 2,0 ГДК, кадмію – 1,3 ГДК поблизу території ТОВ «Криворіжрудмаш». Максимальний вміст нікелю у відібраних пробах був нижче рівня ГДК.

Необхідно відмітити, що 16 проб із 60-ти відібраних у 2014 році відібрано безпосередньо поблизу ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». Результати осереднення цих даних свідчать, що середній та максимальний вміст усіх металів в основному менший вмісту «загалом по місту». Лише середня концентрація мангану є дещо вищою і досягає 1,0 ГДК. (табл.1)

Таблиця 1. Середній та максимальний вміст важких металів (в кратності ГДК) у ґрунтах м. Кривий Ріг у 2014 році

Пункт	Важкі метали (середній/максимальний вміст, в кратності ГДК)					
	Cd	Mn	Cu	Ni	Pb	Zn
Значення ГДК	1,0	1500	3,0	85	32	23
Кривий Ріг	0,4/1,3	0,8/2,0	0,4/1,9	0,3/0,5	1,3/47,7	1,3/3,1
Поблизу ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	0,5/1,3	1,0/1,2	0,4/0,5	0,3/0,4	0,6/1,4	1,3/0,7

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 січня 2016 р. № 94-р «Про визнання такими, що втратили чинність, та такими, що не застосовуються на території України, актів санітарного законодавства ГОСТ 27593-88 (стандарт СЕВ 5298-85)», яким визначався рівень граничнодопустимої концентрації забруднюючих речовин у ґрунті, втратив чинність. На цей час результати визначення вмісту промислових токсикантів наводяться у мг/кг повітряного сухого ґрунту.

Відповідно до Програми спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища гідрометеорологічних організацій Державної служби України з надзвичайних ситуацій, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ від 16.11.2018 № 931 відбір проб ґрунту на вміст токсикантів промислового походження по визначених населених пунктах здійснюється 1 раз на 4-5 років (залежно від отриманих результатів моніторингу).

У першій половині 2019 року на території міста Кривий Ріг відібрано 65 проб ґрунту (кількість проб, що запланована на 2019 рік). За результатами аналізів середній вміст свинцю був на рівні 18 мг/кг, цинку – 146 мг/кг, мангану – 913 мг/кг, кадмію – 0,2 мг/кг. Максимальний вміст свинцю досягав рівня 74 мг/кг на схід від території Криворізького локомотивного депо, цинку – 220 мг/кг на території управління Новокриворізького ГЗК, мангану – 2490 мг/кг на території Криворізького сурикового заводу, кадмію – 1,0 мг/кг перед коліями залізничної станції «Мудрьона».

Дані спостережень свідчать, що у ґрунтах, відібраних у 2014 році, вміст кадмію, мангану і свинцю вищий ніж у 2019 році. (табл. 2).

Таблиця 2 Середні, мінімальні та максимальні рівні вмісту важких металів (мг/кг) у 2014 році та першому півріччі 2019 року

Рік	Кількість проб	Показники	Кадмій	Манган	Мідь	Нікель	Свинець	Цинк
2014	60	середній	0,4	1260	21	25	42	146
		мінімальний	0,0	341	10	2	3	61
		максимальний	1,3	3024	102	40	1525	355
перше півріччя 2019	65	середній	0,2	913	21	29	18	146
		мінімальний	0,0	168	10	15	3	82
		максимальний	1,0	2490	43	47	74	220

Таблиця 1. Зміна середнього рівня забруднення атмосферного повітря за 2014 р. – 1 півріччя 2019 р. в місті Кривий Ріг

Домішка	хар-ка	ГДК	Рік					
			2014	2015	2016	2017	2018	I-2019
Завислі речовини мг/м ³	q _{ср}	0,15	0,50	0,80	0,38	0,42	0,45	0,39
	q _{мах}	0,5	2,3	2,4	2,2	2,2	2,0	2,0
Діоксид сірки мг/м ³	q _{ср}	0,05	0,023	0,012	0,016	0,016	0,014	0,022
	q _{мах}	0,50	0,086	0,064	0,053	0,059	0,063	0,066
Оксид вуглецю мг/м ³	q _{ср}	3,0	2,2	2,0	2,1	1,9	2,2	2,2
	q _{мах}	5,0	7,0	8,0	10,0	8,0	14,0	12,0
Діоксид азоту мг/м ³	q _{ср}	0,04	0,06	0,06	0,05	0,04	0,04	0,05
	q _{мах}	0,20	0,29	0,42	0,31	0,38	0,37	0,55
Оксид азоту мг/м ³	q _{ср}	0,06	0,03	0,03	0,02	0,01	0,02	0,02
	q _{мах}	0,40	0,10	0,14	0,13	0,07	0,08	0,10
Сірководень мг/м ³	q _{ср}	-	0,002	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001
	q _{мах}	0,008	0,013	0,015	0,006	0,006	0,005	0,005
Фенол мг/м ³	q _{ср}	0,003	0,002	0,002	0,001	0,001	0,001	0,001
	q _{мах}	0,010	0,014	0,023	0,012	0,015	0,011	0,018
Аміак мг/м ³	q _{ср}	0,04	0,03	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01
	q _{мах}	0,20	0,25	0,24	0,11	0,06	0,08	0,06
Формальдегід мг/м ³	q _{ср}	0,003	0,009	0,012	0,008	0,009	0,011	0,013

	q _{max}	0,035	0,047	0,090	0,084	0,086	0,087	0,118
Залізо мкг/м ³	q _{ср}	40,0	0,37	0,43	0,34	0,24	0,32	0,28
	q _{max}	-*	1,17	1,02	1,15	0,42	0,65	0,59
Кадмій мкг/м ³	q _{ср}	0,3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	q _{max}	-	0,00	0,01	0,02	0,00	0,00	0,00
Манган мкг/м ³	q _{ср}	1,0	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
	q _{max}	-	0,03	0,03	0,04	0,06	0,03	0,01
Мідь мкг/м ³	q _{ср}	2,0	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,01
	q _{max}	-	0,03	0,03	0,03	0,04	0,05	0,02
Нікель мкг/м ³	q _{ср}	1,0	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01
	q _{max}	-	0,03	0,02	0,03	0,01	0,03	0,04
Свинець мкг/м ³	q _{ср}	0,3	0,02	0,02	0,02	0,01	0,03	0,03
	q _{max}	0,3	0,06	0,04	0,03	0,03	0,10	0,04
Хром мкг/м ³	q _{ср}	1,5	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
	q _{max}	-	0,04	0,02	0,03	0,02	0,02	0,02
Цинк мкг/м ³	q _{ср}	50,0	0,02	0,02	0,04	0,02	0,03	0,02
	q _{max}	-	0,19	0,10	0,12	0,04	0,09	0,04

* - для важких металів ГДКм.р. відсутня, оскільки відбирається одна середньомісячна проба. За максимальні береться максимальна з середньомісячних і порівнюється з ГДКс.д.

Таблиця 2. Забруднення р. Інгулець у районі м. Кривий Ріг за гідрохімічними показниками у 2014 – I півріччя 2019 року.

	Рік		Кисень, мг O ₂ /дм ³	Хло- риди, мг/дм ³	Суль- фати, мг/дм ³	Сума іонов, мг/дм ³	Азот амоній- ний, мг N/дм ³	Азот нітрит- ний, мг N/дм ³	Азот нітратний, мг N/дм ³	Залізо загальне, мг/дм ³	Мідь, мг/дм ³	Цинк, мг/дм ³	Хром 6+, мг/дм ³	Манган, мг/дм ³	Феноли, мг/дм ³	АСПАР, мг/дм ³
р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км вище міста)	2014	серед	8,48	114,54	217,00	667,3	0,548	0,043	0,274	0,095	0,004	0,017	0,003	0,026	0,002	0,022
		макс.	9,00	135,00	307,00	813,8	0,960	0,063	0,400	0,100	0,004	0,017	0,004	0,034	0,003	0,030
р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км нижче міста)	2014	серед	8,20	297,00	303,00	1 091,8	0,972	0,084	0,676	0,115	0,008	0,018	0,004	0,018	0,003	0,028
		макс.	8,50	596,00	384,00	1 547,0	2,050	0,160	1,350	0,120	0,008	0,019	0,004	0,024	0,004	0,040
р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км вище міста)	2015	серед	8,61	172,27	307,64	771,8	0,443	0,043	0,484	0,047	0,003	0,015	0,003	0,045	0,002	0,020
		макс.	10,40	223,00	538,00	1 099,0	0,950	0,189	2,040	0,070	0,004	0,023	0,004	0,092	0,003	0,030
р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км нижче міста)	2015	серед	8,27	487,27	383,69	1 398,5	0,802	0,085	0,882	0,064	0,002	0,010	0,003	0,076	0,003	0,028
		макс.	9,60	596,00	557,00	1 598,0	1,150	0,190	2,050	0,120	0,004	0,013	0,004	0,260	0,004	0,040
р. Інгулець-	2016	серед	8,49	158,44	404,92	942,0	0,350	0,042	0,410	0,059	0,002	0,016	0,002	0,049	0,002	0,018

м. Кривий Ріг (1 км вище міста)		макс.	10,80	277,00	711,00	1 385,0	0,710	0,095	1,050	0,130	0,004	0,042	0,003	0,146	0,002	0,030
р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км нижче міста)	2016	серед	8,67	585,17	453,33	1 761,2	0,569	0,075	0,815	0,087	0,002	0,016	0,003	0,043	0,003	0,029
		макс.	10,90	1 070,0 0	711,00	3 006,6	1,300	0,135	1,560	0,250	0,003	0,045	0,004	0,116	0,004	0,040
р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км вище міста)	2017	серед	9,12	175,84	182,74	594,8	0,292	0,017	0,220	0,044	0,002	0,012	0,003	0,074	0,002	0,014
		макс.	13,00	301,00	423,00	827,0	0,960	0,055	0,450	0,170	0,002	0,019	0,005	0,230	0,002	0,040
р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км нижче міста)	2017	серед	8,97	459,10	206,45	1 155,4	0,455	0,034	0,336	0,054	0,002	0,014	0,004	0,055	0,003	0,033
		макс.	12,80	781,00	557,00	1 853,0	1,060	0,101	0,700	0,190	0,002	0,030	0,007	0,093	0,004	0,040
р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км вище міста)	2018	серед	8,72	186,71	360,40	927,7	0,293	0,028	0,222	0,039	0,005	0,015	0,004	0,039	0,002	0,017
		макс.	10,30	195,00	600,00	1 288,0	0,440	0,072	0,390	0,050	0,014	0,032	0,006	0,062	0,003	0,020
р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км нижче міста)	2018	серед	8,30	357,00	354,14	1 177,1	0,367	0,032	0,298	0,056	0,006	0,011	0,004	0,046	0,004	0,033
		макс.	10,40	476,00	528,00	1 416,7	0,530	0,082	0,470	0,090	0,017	0,025	0,008	0,076	0,004	0,040
р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км вище міста)	I-2019	серед	8,33	278,00	260,67	912,8	0,357	0,019	0,215	0,055	0,008	0,022	0,002	0,023	0,002	0,015
		макс.	9,20	355,00	326,00	999,3	0,490	0,021	0,250	0,110	0,013	0,032	0,003	0,032	0,003	0,020

р. Інгулець- м. Кривий Ріг (1 км нижче міста)	I-2019	серед	8,28	431,67	340,67	1 266,6	0,392	0,030	0,310	0,075	0,007	0,017	0,003	0,043	0,003	0,035
		макс.	9,00	639,00	456,00	1 621,0	0,520	0,053	0,480	0,100	0,012	0,026	0,003	0,073	0,004	0,040

Таблиця 3. Вміст металів та інших показників у ґрунтах м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область) у 2014 році.

№№ про б	Пункт відбору, віддаль, напрямок, GPS координати	Вміст металів та ін., мг/кг						
		pH	кад-мій	манган	мідь	ні-кель	сви-нець	цинк
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	АТ «Корум Криворізький завод гірничого обладнання», 3км на Пд від прохідної підприємства, біля центрального входу до школи №87, вул.Сормовська, 5	7,1	0,00	1257	17	34	16	101
2	- « - , 50м на ПнЗ від прохідної підприємства, вул.Заводська,1	7,3	0,25	1871	21	35	29	124
3	- « - , 700м на З від прохідної підприємства, 10м на Пд від центрального входу на територію ДНЗ №24, мм. Індустріальний, 68	7,2	0,75	863	15	28	1525	107
4	- « - , 1460м на З від прохідної підприємства, 20м на Пд від центрального входу до комунального закладу «Криворізький спеціалізований будинок дитини» Дніпропетровської обласної ради, вул.Коротченка, 11а	7,3	0,25	998	14	28	13	84
5	- « - , 1800м на ПнЗ від прохідної підприємства, вул.Вургуна, 95	7,2	0,50	1034	17	31	18	78
6	АТ «Кривий Ріг – Цемент», 1350м на ПнС від прохідної підприємства, 10м на С від входу на територію ДНЗ №5, вул.Мухіної, 2	7,2	0,50	1034	15	40	17	97
7	- « - , 1450м на Пн від прохідної підприємства, школа №90, вул.Кокчетовська, 1а	7,2	0,25	1268	17	32	17	130
8	- « - , 1450м на ПнС від прохідної підприємства, школа №94, вул.Промислова, 1	7,2	0,00	1283	15	14	10	81
9	- « - , 100м на Пд від цеху помолу підприємства	7,8	0,50	2547	15	11	16	355
10	- « - , 50м на З від прохідної підприємства, вул.Акціонерна, 1	7,6	0,75	1923	23	13	8	186
11	- « - , 50м на С від прохідної підприємства	8,6	0,50	2352	18	9	6	226
12	ВАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг», 100м на З від ремонтно-механічного цеху підприємства	7,4	0,00	1715	15	29	13	81
13	- « - , 100м на ПнС від цеху металоконструкцій підприємства	7,4	0,00	1819	19	28	13	94
14	- « - , 50м на Пд від токарного цеху підприємства	7,3	0,25	1257	20	33	21	177

15	- « - , 100м на З від копрового цеху підприємства	7,3	0,25	1273	18	30	19	91
16	- « - , 1600м на Пн від прохідної підприємства, 10м на Пд від центрального входу до школи №16, вул.Революційна, 22	7,1	0,50	867	14	30	6	111
17	- « - , 700м на З від прохідної підприємства, 10м на С від центрального входу до школи №66, вул.Вокзальна, 6	7,3	1,00	1601	23	35	20	140
18	- « - , 1760м на Пн від прохідної підприємства, 20м на С від ДНЗ №15, вул.Революційна, 15	7,3	0,25	1559	18	29	26	196
19	- « - , 1950м на Пн від прохідної підприємства, 10м на Пд від ДНЗ №189, вул.Стрельникова, 27а	7,3	0,25	1016	16	28	10	203
20	- « - , 1200м на ПнЗ від прохідної коксохімічного виробництва, 10м на Пд від дитячого майданчика, вул.Постишева, 4	7,2	0,25	1361	13	29	8	97
21	- « - , 1300м на Пн від прохідної підприємства, 20м на Пд від ДНЗ №186, вул.Революційна	7,3	0,75	1824	19	28	21	170
22	- « - , 100м на З від прохідної коксохімічного виробництва	7,2	0,75	1663	24	28	23	193
23	- « - , 50м на Пн від прохідної коксохімічного виробництва	7,3	1,25	1584	22	3	46	211
24	- « - , 50м на Пн від цеху біохімічної установки підприємства	7,2	0,50	1330	18	30	9	144
25	- « - , 100м на ПнЗ від прохідної підприємства	7,3	0,25	1663	27	32	8	134
26	- « - , 50м на Пн від адмінбудівлі підприємства, вул.Орджонікідзе, 1	7,4	0,50	1440	26	10	27	111
27	- « - , 100м на ПдЗ від градирні підприємства	7,4	0,50	1309	25	30	22	295
28	ВАТ Ново-Криворізький гірничозбагачувальний комбінат, 100м на З від прохідної	7,4	0,25	1413	14	25	23	101
29	- « - , 100м на Пн від прохідної комбінату	7,3	0,50	809	13	28	5	87
30	- « - , 100м на Пд від прохідної комбінату	7,3	0,50	926	15	34	14	137
31	- « - , 100м на Пн від енергоцеху комбінату	7,4	0,50	1559	39	25	15	104
32	- « - , 50м на Пд від енергоцеху комбінату	7,4	0,50	2183	35	27	15	147
33	- « - , 1650м на З від прохідної комбінату, 10м від центрального входу до ДНЗ №85, вул.Подлепи, 30а	7,3	1,00	881	15	26	6	193

34	- « - , 1900м на ПдЗ від прохідної комбінату, 10м на З від будівлі хірургічного відділення, вул.Добролюбова, 6	7,2	0,75	1315	28	29	11	186
35	- « - , 1700м на З від прохідної комбінату, 20м на С від центрального входу на територію школи №73, вул.Добролюбова, 8а	7,3	0,00	674	12	29	5	74
36	ПАТ «Північний гірничозбагачувальний комбінат», 1700м на Пн від прохідної підприємства, 10м на С від центрального входу на територію школи-інтернату № 9, вул.Груні Романової, 13	7,4	0,00	769	12	28	6	94
37	- « - , 1350м на ПнЗ від прохідної підприємства, 10м на Пд від центрального входу до ДНЗ №155, вул.Наливайка, 14	7,3	0,25	994	13	18	14	196
38	- « - , 1380м на ПнС від прохідної підприємства, 20м на С від центрального входу до школи №67, вул.Белінського, 6	7,3	0,50	715	18	15	10	173
39	ПАТ «Південний гірничозбагачувальний комбінат», 1450м на ПнС від прохідної підприємства, перша зона, 100м на З від будинку №3 по вул. Савицького	7,2	0,25	953	13	29	11	107
40	- « - , 20м на С від прохідної підприємства, пр.Південний, 15	7,3	0,50	764	48	19	11	61
41	- « - , 50м на Пн від центрального входу до адмінбудівлі підприємства	7,2	0,25	863	17	33	12	74
42	- « - , 100м на Пд від транспортного цеху підприємства	7,5	0,50	1162	70	6	25	179
43	- « - , 100м на З від дробильного цеху підприємства	7,3	0,25	890	12	10	14	101
44	- « - , 100м на Пд від енергоцеху підприємства	7,2	0,50	701	14	26	11	74
45	ЗАТ «Криворіжбуд», 50м на С від цеху по ремонту залізничного обладнання, вул.Орджонікідзе, 21	7,5	0,50	2160	102	9	25	211
46	- « - , 317м на З від прохідної підприємства, 10м на ПдС від входу на територію ДНЗ №157, вул.Орджонікідзе, 44	7,3	0,25	760	10	2	18	255
47	ТОВ «Криворіжрудмаш», 2км на ПдС від прохідної підприємства, 20м на ПдЗ від центрального входу до ДНЗ № 306, вул.Леніна, 18а	7,2	0,25	341	10	15	8	137
48	- « - , 2км на С від прохідної підприємства, 30м на Пн від центрального входу до парку «Правди», вул.Сиволапа, 1	7,3	1,25	1046	34	24	27	330
49	- « - , 50м на ПдС від прохідної підприємства, вул. Мопрівська, 57	7,3	0,75	949	22	32	8	137

50	- « - , 50м на ПНС від прохідної підприємства, вул. Мопрівська, 57	7,2	0,25	1200	28	24	12	239
51	- « - , 200м на Пд від прохідної підприємства, вул. Мопрівська, 67	7,2	0,00	877	17	28	3	104
52	Пивзавод, 100м на С від прохідної заводу, вул. Окружна, 6	7,2	0,25	760	20	33	8	101
53	- « - , 100м на ПНС від прохідної заводу, вул. Окружна, 8	7,4	0,25	3024	31	12	21	125
54	ВАТ «Криворізький турбінний завод», 50м на Пд від адмінбудівлі, вул.Окружна, 127	7,4	0,25	1497	17	37	16	153
55	- « - , 50м на Пн від цеху термічної обробки турбін, вул.Окружна, 127	7,3	0,00	746	15	28	12	111
56	- « - , 1500м на ПдС від головного корпусу підприємства, 10м на Пд від центрального входу до ДНЗ №34, вул.Костровська, 34	7,2	0,00	607	12	34	18	153
57	ЗАТ «Суріковий завод», 50м на З від прохідної заводу, Нікопольське шосе, 201	7,2	0,00	908	12	33	9	216
58	- « - , 50м на С від прохідної заводу	7,3	0,25	1043	16	33	20	124
59	- « - , 100м на Пн від прохідної заводу	7,2	0,00	1061	15	29	101	104
60	- « - , 100м на Пд від прохідної заводу	7,4	0,00	1351	17	28	60	130

Таблиця 5. Вміст металів та інших показників у ґрунтах м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область) у 2019 році.

№ проб	Пункт відбору	pH	кадмій	манган	мідь	нікель	свинець	цинк
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ВАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг», на З від підприємства, біля зупинки громадського транспорту «Рудничка» в бік центру, вул.Чумацький шлях	6,9	0,0	1061	17	26	20	109
2	- « - , на З від підприємства, біля зупинки громадського транспорту «Чумацький шлях» в бік центру, вул.Чумацький шлях	7,0	0,3	1169	10	36	13	94
3	- « - , на З від підприємства, біля зупинки громадського транспорту «Польова» , вул.Чумацький шлях	7,0	0,5	1028	20	26	9	140
4	- « - , на З від підприємства перехрестя вулиць Чумацький шлях та Профсоюзної	7,1	0,3	1658	25	24	33	91
5	- « - , на ПнЗ від підприємства,біля адмінбудівлі трамвайного парку, вул.Каховська, 16	7,0	0,3	850	21	28	14	85
6	- « - , на Пн від підприємства, біля зупинки громадського транспорту «1-ша ділянка», в сквері прокатників з боку вулиці Тбіліської	6,9	0,3	648	12	15	13	91
7	- « - , на Пн від підприємства, поблизу будівлі ТОВ «Автореммаш», між будинками №4 та №2 по вулиці Тбіліській	6,8	0,3	1057	21	31	14	124
8	- « - , на Пн від підприємства, 100м на ПнСС від будівлі залізничного вокзалу, вул.Криворіжсталі, 9	7,0	0,0	1212	19	25	14	100
9	- « - , на Пн від підприємства, на ПнС від залізничного вокзалу, 50м на Пн від транспортних воріт хлібзаводу, вул.Вокзальна, 1	7,0	0,3	1362	14	22	16	109
10	- « - , поблизу входу до адміністративного корпусу підприємства, вул.Криворіжсталі, 5	6,9	0,8	1108	25	36	12	145
11	- « - , на Пн від градирні, перед будівлею амбулаторії загальної практики, вул.Криворіжсталі, 2	7,0	0,5	1094	21	29	6	175
12	- « - , на Пн від градирні, поблизу стели «Криворіжсталь», перехрестя вулиці Криворіжсталі та пр.Металургів	7,1	0,5	1456	22	24	13	91

13	- « - , на С від підприємства, біля зупинки громадського транспорту «Домнасервіс» в бік центру, вул.Цимлянська, 93	7,2	0,3	2302	25	31	17	130
14	- « - , на С від підприємства, біля прохідної Криворізького коксохімічного заводу, вул.Цимлянська, 3	7,1	0,0	2067	27	36	67	205
15	- « - , на С від підприємства, біля прохідної підприємства «Восток», вул.Цимлянська, 5	7,2	0,3	1099	25	33	65	94
16	ВАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг», на С від підприємства, біля зупинки громадського транспорту «станція Східна» в бік центру, вул.Цимлянська, 1	7,1	0,3	1151	22	27	6	115
17	Автовокзал №1, 20м на Пн від будівлі автовокзалу, Дніпропетровське шосе, 1	7,1	0,3	1263	20	39	25	205
18	Біля прохідної компанії «Vitaer», Дніпропетровське шосе, 16	7,0	0,3	831	18	27	22	184
19	Хладопром, на З від прохідної, поблизу доски пошани, Дніпропетровське шосе, 15-а	7,0	0,3	1019	20	24	20	202
20	- « - , біля прохідної, Дніпропетровське шосе, 15-а	6,9	0,3	840	22	28	19	175
21	Біля прохідної тролейбусного депо №2, Дніпропетровське шосе, 22-а	7,0	0,8	1216	28	34	11	154
22	Поблизу цеху з ремонту колісних пар Укрзалізниці, між коліями та вул.Телевізійною, 5	6,9	0,5	1193	23	36	16	181
23	Перед коліями залізничної станції «Мудрьона», вул.Гаджибекова, 98	6,9	1,0	836	22	37	22	214
24	Поблизу залізничної станції «Мудрена», 200м від шламовідстійника шахти «Гігант», вул.Меркулова, 9	6,9	0,5	582	21	30	8	136
25	ВАТ «Криворізький ремонтно-механічний завод», поблизу заводу, перед містком перетину вулиць Об'їздної та Миколи Світацького	7,0	0,5	831	20	42	15	205
26	- « - , 500 м на ПнЗ від центральної прохідної заводу, вул.Саласюка, 65	6,8	0,5	728	19	47	15	208
27	- « - , на З від території заводу, поблизу зупинки громадського транспорту «КЗГО», вул.Фабрична	7,0	0,3	1075	20	42	19	190
28	- « - , З від центральної прохідної заводу, 200м на З від перехрестя вулиць Об'їздної та Миколи Світацького	6,9	0,3	845	21	28	16	112

29	- « - , на З від території заводу, біля прохідної інженерного корпусу заводу, вул.Фабрична	7,0	0,3	939	17	28	7	133
30	- « - , Пн від території заводу, поблизу перехрестя вулиць Фабричної та Коломийцівської	7,3	0,3	944	18	26	13	130
31	- « - , на Пн від території заводу, поблизу механо-складального цеху №2, вул. Коломийцівська	7,1	0,3	1165	24	33	11	112
32	- « - , на С від території заводу, поблизу градирні, вул. Коломийцівська	7,0	0,5	803	29	30	7	130
33	- « - , на ПнС від території заводу, поблизу ремонтно-механічного цеху, вул. Коломийцівська	6,9	0,0	751	13	32	10	151
34	- « - , на ПнС від території заводу, поблизу модельного цеху, вул. Коломийцівська	7,2	0,0	1104	17	24	11	145
35	- « - , на С від території заводу, поблизу депо та заводської гілки залізниці, вул. Коломийцівська	7,1	0,0	549	14	23	11	112
36	Біля оглядового майданчика Південного ГЗК, селище Мотронівка, вул.Туринська, 40	7,0	0,0	709	13	21	3	82
37	- « - , поряд з зупинкою громадського транспорту «селище Мотронівка», вул.Туринська	6,9	0,0	530	13	26	7	148
38	Біля пункту контролю води Південного ГЗК, селище Мотронівка, 400м на ПнЗ від Вознесенської церкви	6,8	0,3	168	17	28	7	121
39	На ПнЗ від території Південного ГЗК, біля зупинки громадського транспорту «Побутовий комбінат Південного ГЗК», в бік центру, вул.Переяславська, 1	7,0	0,0	662	15	26	12	127
40	На ПнЗ від території Південного ГЗК, біля зупинки громадського транспорту «КПП», в бік центру, вул.Переяславська	7,1	0,0	478	17	24	8	85
41	- « - , біля зупинки громадського транспорту «Криворіжаглобуд», в бік центру, навпроти буд. №1-а по Південному проспекту	7,0	0,3	779	27	28	13	127
42	- « - , біля зупинки громадського транспорту «Центр адміністративних послуг», в бік центру, вул.Переяславська, 1-а	7,0	0,5	502	31	29	16	175
43	На Пн від території Південного ГЗК, поблизу їдальні №23	7,0	0,0	483	14	16	7	94

44	На ПнЗ від території Південного ГЗК, поблизу кінцевої зупинки громадського транспорту «Південний ГЗК» в бік центру	7,1	0,0	389	15	17	5	85
45	На Пн від території Південного ГЗК-1, вул.Алма-Атинська, 173	6,9	0,5	540	43	33	11	130
46	Металобаза «Метінвест-СМЦ», 500м на ПнЗ від металобазы, вул.Аглостроївська, 72	7,0	0,0	530	15	19	9	181
47	На ПнС від території Південного ГЗК, на 3 від території «Арселор Міттал Кривий Ріг», біля зупинки громадського транспорту «Йосипа Пачоського» в бік центру, вул.Й.Пачоського, 40	6,9	0,0	446	12	22	12	175
48	- « - , біля зупинки громадського транспорту «Груня Романова» в бік центру, вул.Груні Романової, 9	7,0	0,3	229	23	24	19	214
49	На З від території управління Новокриворізького ГЗК, кільце трамвайної лінії, вул.Збагачувальна, 57	7,1	0,0	1038	15	27	44	220
50	На ПдЗ від території управління НкГЗК, вул.Збагачувальна, 55	7,0	0,0	234	20	26	11	187
51	На ПдЗ від території рудозбагачувальної фабрики №2 ГЗК «Арселор Міттал Кривий Ріг», вул.Алуштинська, 3	7,1	0,0	944	20	32	7	163
52	На ПнЗ від території НкГЗК, вул.Таганськ,3	7,1	0,3	953	22	26	9	115
53	На Пн від території НкГЗК, на території школи №82, вул.Кронштадська, 20	6,9	0,0	610	17	22	17	202
54	На ПнЗ від території НкГЗК, на території ЗДО №85, вул.Груні Романової, 6-а	7,2	0,5	709	32	33	21	214
55	На Пн від території Південного ГЗК, пр.Південний, 44	7,0	0,3	803	26	30	21	202
56	На З від території рудозбагачувальної фабрики №2 ГЗК «Арселор Міттал Кривий Ріг», вул.Андижанська.8	7,0	0,0	695	14	31	15	154
57	На ПдЗ від території рудозбагачувальної фабрики №2, вул.Аварська, 38	7,1	0,0	572	14	28	17	190
58	На Пд від території Криворізького локомотивного депо, біля зупинки громадського транспорту «Ринок Долгинцева», вул.Серафимовича, 76	7,0	0,3	511	34	33	16	124
59	На ПдЗ від території Криворізького локомотивного депо, у сквері біля залізничного вокзалу «Кривий Ріг Головний», вул.Залізничників, 6	6,9	0,0	1489	21	31	70	106

60	На С від території Криворізького локомотивного депо, поблизу поштового відділення №23 Укрпошти, вул.Серафимовича, 114	7,1	0,3	1198	22	26	74	130
61	На Пд від території Криворізького локомотивного депо, вул.Сільськогосподарська, 34	7,0	0,0	596	21	31	10	154
62	Залізничний вокзал «Кривий Ріг Головний», 500м на ПдС від вокзалу, біля стадіону «Локомотив», вул.Башкірська, 18	7,0	0,3	760	32	36	7	136
63	Криворізький суріковий завод, 1,5км на ПнС від території заводу, вул.Магістральна, 135	7,0	0,0	732	19	31	10	145
64	- « - , біля прохідної заводу, Нікопольське шосе, 201	7,3	0,3	2490	22	26	10	157
65	- « - , 100м на З від прохідної заводу, Нікопольське шосе	7,0	0,0	728	21	42	68	172

ІНФОРМАЦІЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

I. Екологічна ситуація у м. Кривому Розі утворилася під впливом тривалої інтенсивної діяльності підприємств гірничодобувної, металургійної, машинобудівної, хімічної промисловості, підприємств теплоенергетики і виробництва будматеріалів. У Криворізькому басейні розташовано 8 з 11 підприємств України з видобутку та переробки залізорудної сировини. Усього на території міста розташовано 109 промислових підприємств, які є джерелами забруднення навколишнього середовища. Валові викиди 13 найбільших підприємств-забруднювачів атмосферного повітря гірничо-металургійного комплексу (ВАТ „Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат”, ВАТ „АрселорМіттал Кривий Ріг”, ЗАТ „Криворізький завод гірничого обладнання”, ВАТ „Суша Балка”, ВАТ „Південний гірничо-збагачувальний комбінат”, ВАТ „Центральний гірничо-збагачувальний комбінат”, ВАТ „Північний гірничо-збагачувальний комбінат”, ПАТ „ХайдельбергЦемент Україна”, ДП „Криворіжтеплоцентрально”, ВАТ „Криворізький залізорудний комбінат”, ПАТ „Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча”, ГЗК „Укрмеханобр” КП „Криворіжтепломережа”) становлять 99,7% загальних викидів від стаціонарних джерел викидів по місту.

У 2018 році по м. Кривий Ріг викинуто в атмосферне повітря 267,4 тис. тон. забруднюючих речовин, з яких на ПАТ „АрселорМіттал Кривий Ріг” припадає 208,1 тис. тон., що складає 77,8% від загального об’єму викидів та на ПАТ „Південний ГЗК” припадає 42,2 тис. тонн., що складає 15,7% від загального обсягу викидів. Таким чином на два підприємства припадає 93,5% викидів забруднюючих речовин від загального обсягу викидів.

В свою чергу, ПАТ „АрселорМіттал Кривий Ріг” за об’ємами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря посідає перше місце в Україні.

Не зважаючи на це, підприємство усіма можливими діями уникає виконання зобов’язань з природоохоронної модернізації, тільки протягом 2007 – 2015 років не було виконано 14 заходів Програми поліпшення екологічного стану Дніпропетровської області за рахунок зменшення забруднення довкілля основними підприємствами-забруднювачами на 2007 – 2015 роки та протягом 2009, 2010 та 2013 років, були перенесені терміни виконання таких найважливіших заходів, як:

Будівництво нового агломераційного цеху з: сучасним шихтопідготовчим комплексом упровадженням ефективної системи пиловловлення на всіх стадіях технологічного процесу, упровадженням нової технології газоочищення (сіркоочищення), введенням системи екологічного моніторингу технологічного процесу;

Виведення з експлуатації аглофабрики металургійного виробництва, яка не відповідає сучасним екологічним вимогам;

Мартенівський цех виведення з експлуатації;

Зараз Підприємство зовсім відмовилося від виконання цих заходів, реалізацію яких повинно було здійснити ще до 2015 року.

Також Підприємство не виконує Дніпропетровську обласну комплексну програму (стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки, протягом 2016 – 2019 років не виконано 9 заходів.

В 2018 році підприємство не здійснило реалізацію 4 заходів:

- п. 1.44 Розробка проекту реконструкції ГОУ від агломашин №№1-3 (проммайдачик №2. Агломераційний цех №2) (2016-2018рр.);
- п. 1.49 Розробка проекту реконструкції ГОУ ливарного двору та підбункерного приміщення ДП-9 в період експлуатації печей №№5,7 доменного цеху №1 (Доменний цех №2);
- п. 3.9 Аглодоменний департамент. Реконструкція полігона для захоронення промислових та будівельних відходів (2016-2018рр.);
- п. 5.11 Металургійне виробництво. ТЕЦ-3.Скорочення споживання природного газу за рахунок виконання капітального ремонту парового котла ПК-14-2М № 7 (2017 – 2018 рр).

В 2017 році підприємство не здійснило реалізацію 5 заходів:

- п. 1.46 Розробка проекту реконструкції ГОУ від 6 агломашин (Проммайданчик № 2. Агломераційний цех № 1) (2016 – 2017 рр);
- п. 1.49 Розробка проекту реконструкції ГОУ ливарного двору та підбункерного приміщення ДП-9 в період експлуатації печей №5, № 7 доменного цеху № 1 (Доменний цех № 2) (2016 – 2018 рр);
- п. 1.52 Конвертерний цех. Розробка проекту реконструкції конвертерного цеху з будівництвом нових ГОУ за конверторами, допалюванням СО та впровадження автоматизованої системи екологічного моніторингу і технологічного процесу I блоку конвертерів №№ 1-3 (2016 – 2017 рр);
- п. 1.54 Мартенівський цех. Виведення з експлуатації (2016 – 2017 рр);
- п. 1.55 Мартенівський цех. Зупинка ДСПА – 6 (2016 – 2017 рр).

Крім цього, підприємство здійснює перенесення важливих заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, які встановлені дозволами на викиди забруднюючих речовин наданих Мінприроди України та не виконує умови цих дозволів, недопускає представників Державної екологічної інспекції України до перевірок підприємства.

На теперішній час підприємство не здійснило реалізацію приватизаційних умов та виконання заходів передбачених угодою, а саме:

проведення модернізації 5 агломашин агломераційної фабрики металургійного виробництва з введенням сучасних пилогазоочисних установок (2006 – 2009 роки); будівництво нової аглофабрики з метою зниження дрібної фракції агломерату до 14% (2006 – 2009 роки);

капітальний ремонт і технічне переоснащення доменних печей № 5-8 (2006 – 2011 роки);

виведення з експлуатації мартенівських печей (2007 – 2015 роки);

введення в експлуатацію електросталеплавильних потужностей (2007 – 2015 роки);

модернізація основних металургійних агрегатів всіх перетинів.

Необхідно зазначити, що ситуація із постійним невиконанням природоохоронних заходів, не допусками на перевірки контролюючих органів та відсутність дієвої системи екологічного моніторингу притаманна більшості великих промислових підприємств нашого регіону.

Саме з метою вжиття заходів реагування та притягнення до відповідальності промислових корпорацій та забезпечення екологічної безпеки мешканців Дніпропетровської області, обласною радою були прийняті й направлені для розгляду звернення (копії рішень додаються) від 28.10.2016 № 113-6/VII „Про звернення до Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи і Міністерства екології та природних ресурсів України щодо невиконання природоохоронних заходів ПАТ „АрселорМіттал Кривий Ріг” й іншими підприємствами-забруднювачами Дніпропетровської області” та від 11.10.2017 № 265-10/VII „Про звернення до Прем’єр-міністра України та Голови Верховної Ради України щодо вжиття невідкладних заходів для внесення змін до природоохоронного законодавства України та забезпечення дієвого контролю у сфері охорони довкілля”. Проте порушені у зверненнях питання так і не були розглянуті належним чином.

Для вирішення питань щодо запровадження дієвих механізмів поліпшення екологічного стану необхідно ініціювати на загальнодержавному рівні зміни законодавчих норм, що стосуються:

- реформування Державної екологічної інспекції України для забезпечення ефективного нагляду та контролю за дотриманням природоохоронного законодавства юридичними та фізичними особами;

- посилення відповідальності юридичних осіб, що утворюють умови з не допуску перевірок державної екологічної інспекції (значне підвищення штрафних санкцій за вчинення правопорушення), а також передбачення прямої норми закону анулювання дозвільних документів наданих юридичним особам органами Міністерства енергетики та охорони довкілля України та органами виконавчої влади, що забезпечують виконання реалізацію у сферах охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення та охорони природних ресурсів, поводження з відходами у зв’язку із вчиненням дій, що не дозволили забезпечити проведення заходів державного нагляду (контролю) з додержання вимог природоохоронного законодавства цією особою.

- затвердження Методики розрахунків відшкодування збитків, що заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, посилення відповідальності за порушення термінів виконання природоохоронних заходів та відсутності затверджених планів з природоохоронної модернізації промислових потужностей які пропонують запровадження найкращих доступних технологій певної галузі виробництва (поступове запровадження принципів – забруднювач платить, з визначеними термінами безповоротного запровадження санкцій до підприємств);

- значне підвищення ставок екологічного податку, що стимулюють підприємства до впровадження природоохоронних заходів;

- розбудова системи екологічного моніторингу, в тому числі безперервного моніторингу на джерелах викидів забруднюючих речовин.

II. Підприємствами м. Кривого Рогу щороку утворюється понад 200 млн. тонн відходів I–IV класів небезпеки, тільки за 2018 рік підприємствами Кривого Рогу утворено 231,5 млн. тонн відходів виробництва, накопичено у місцях видалення відходів близько 9 млрд тонн і накопичення відходів продовжує збільшуватися.

Основна частина утворених відходів належить до IV класу небезпеки, із них 96,8% становлять нетоксичні відходи видобутку та збагачення залізних руд – розкривні породи і „хвости” збагачення.

Сконцентровані на об'єктах розміщення (у відстійниках, резервуарах і накопичувачах) відходи різноманітні за складом і класами. Органічні й неорганічні речовини, контактуючи з атмосферою, гідросферою, літосферою, один з одним, зазнають складних фізико-хімічних й біологічних змін. Унаслідок цього утворюються й виділяються численні з'єднання, у тому числі токсичні, які мігрують у навколишнє середовище, впливають на повітря, ґрунти, поверхневі та підземні води, донні відкладання найближчих водоймищ і водотоків, рослинність.

В свою чергу, підприємства-гірничо-металургійного комплексу не зацікавлені у зменшенні об'ємів накопичення відходів, що спричинено відсутністю діючого механізму стимулювання та заохочення підприємств щодо зменшення обсягів накопичення відходів, відсутністю економічного механізму регулювання відносин між підприємствами утворювачами відходів і потенційними споживачами побічної продукції, відсутністю загальнодержавної системи управління та моніторингу утворення, утилізації та накопичення відходів, недосконалістю існуючого законодавства у сфері поводження з відходами.

III. Одним із найважливіших та на теперішній час невирішеним, залишається питання якості води у Карачунівському водосховищі (є джерелом питного водопостачання) та басейні р. Інгулець.

Підземні води в зоні впливу гірничо-збагачувальних комбінатів Криворіжжя мають підвищену мінералізацію від 3624,6 до 27350,6 мг/дм³ за рахунок високого вмісту сульфатів (до 7527,0 мг/дм³) і хлоридів (до 18873,59 мг/дм³) у стічних водах. Орієнтовна площа забруднення підземних вод (внаслідок фільтраційних втрат з гідротехнічних споруд) у районі гірничо-збагачувальних комбінатів становила понад 200 км².

В Кривбасі добування та збагачення залізної руди здійснюється чотирма приватними компаніями:

- ПрАТ Криворізький Залізорудний Комбінат;
- ПАТ АрселорМиттал Кривий Ріг;
- ПрАТ Евраз Суха Балка и
- ПрАТ Центральний ГЗК.

Всі підприємства займаються відкачуванням шахтних вод (з відкритих кар'єрів та підземних шахт) та використовують воду для своїх власних цілей в об'ємах, наскільки це можливо. Підземні шахтні води відкачуються з великих глибин (є горизонти нижче 1350м) і містять значну концентрацію розчинених

мінеральних речовин, в основному хлорид натрію (NaCl). Ступінь мінералізації варіюється від шахти до шахти.

Надлишки шахтних вод транспортуються по окремим трубопроводам від кожної шахти в загальну систему трубопроводу. Потім шахтні води розподіляються або на північ в так зване хвостосховище ПрАТ ПівніГЗК, або на південь, де 12 млн м³ води щорічно транспортується в, так званий, ставок-накопичувач Свистунова (надалі ставок-накопичувач). Загальна система скидання шахтних вод була побудована в період між 1972 та 1982 роками. Протягом останніх 6 років вода, що накопичується в балці Свистунова, щорічно скидається в невегетативний сезон (листопад-лютий) в річку Інгулець, яка є основним водним об'єктом в місцевості та є правою притокою річки Дніпро.

Робота загальної системи трубопроводу та насосної станції в ставку Свистунова здійснюється державним підприємством Кривбасшахтозакриття. Транспортування води з Дніпра здійснюється державним промисловим підприємством Кривбаспромводопостачання.

Обсяг надлишку шахтної води, що скидається в останні роки, був постійний, в середньому становить від 10,0 до 11,0 млн м³ / рік.

Середня концентрація мінеральних речовин в ставку-накопичувачу балка Свистунова

№	Параметр	Ставок-накопичувач балка Свистунова, середня концентрація (мг/л)
1.	Хлориди	20000-21500
2.	Сульфати	1300 -1400
3.	Мінералізація (тсв)	39000 - 41000
4.	Амонійний азот	0,3
5.	БСК ₅	3,5
6.	Нітрати	10,0
7.	Нітрити	0,25
8.	Зважені речовини	15,0
9.	Нафтопродукти	0,3
10.	Залізо загальне	0,30 - 0,35
11.	Феноли	0,001
12.	Фосфати	0,15
13.	Розчинений кисень	6,0- 8,0
14.	ХСК	-
15.	pH	8,0

Щоб знизити вплив надлишку шахтної води, що скидається в річку Інгулець, обсяг частково розбавляється від 44,0 до 45,0 млн м³ водою з Карачунівського водосховища, розташованого вгору за течією від точки скидання. Для заповнення цього обсягу, вода транспортується через канал Дніпро-Інгулець. Вода надходить з Кременчуцького водосховища (на річці Дніпро) в річку Інгулець через ряд водосховищ в Карачунівське водосховище. Після скидання надлишку шахтних вод, близько 60,0 млн м³ води з річки Дніпро

транспортується через канал Дніпро-Інгулець для розведення. Каналом Дніпро-Інгулець керує державна компанія з управління каналом Дніпро-Інгулець.

Щороку з метою уникнення надзвичайного стану та недопущення катастрофи техногенного характеру Кабінетом міністрів України затверджується спеціальний регламент скидання шахтних вод в р. Інгулець.

Поточну систему транспортування води з річки Дніпро та розбавлення почали застосовувати в 2011 та вона показала поліпшення в практиці скидання шахтних вод, однак поточна ситуація порушує національну регуляторну базу і не відповідає цілям і завданням Рамкової директиви ЄС з управління водним господарством.

Все це викликає ряд дуже серйозних негативних наслідків, які стосуються не тільки Дніпропетровської, але і Херсонської та Миколаївської областей, а саме:

періодичний скид високомінералізованих шахтних вод викликає різкі перепади солоності в р. Інгулець;

в селах і селищах, прилеглих до Інгульця в Дніпропетровській, Херсонській, Миколаївській областях відбулося підвищення солоності води у місцевих джерелах водопостачання (значно вище допустимих нормативів 1 г/л);

солоня вода потрапляє в зрошувальні системи Миколаївської та Херсонської областей, які задіяні в зрошенні десятків тисяч гектарів родючих земель.

Це призвело і продовжує призводити до засолення цінних агропромислових земель.

Скидання високомінералізованих шахтних вод в р. Інгулець призводить до величезних економічних збитків у всіх трьох областях, в результаті недоотриманого врожаю, безповоротних втрат тисяч гектарів осолончених і засолених земель, необхідності додаткового водопостачання прісною водою сіл і селищ.

Точна оцінка щорічного економічних та екологічних збитків ніколи не проводилася, але за експертною оцінкою фахівців, вона становить десятки мільярдів гривень щорічно.

З метою вирішення цього питання за підтримки програми сприяння зеленій модернізації української економіки, що реалізовувалася Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ було запропоновано розробити техніко-економічне обґрунтування впровадження ефективних технологій з метою зниження рівня природного і техногенного забруднення високомінералізованих шахтних, кар'єрних та дренажних вод перед скиданням їх у водні об'єкти. Організацією-замовником ТЕО виступало німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) з центральним офісом в місті Ешборн, Німеччина.

За підтримки Дніпропетровської обласної ради була створена робоча група та сформоване технічне завдання щодо визначення раціональних варіантів для покращення поточної ситуації.

Програмою (GIZ) проведено конкурсний відбір компанії для розробки техніко-економічного обґрунтування щодо оптимізації скидання та часткової або повної утилізації надлишку шахтних вод. Переможцем визначено консалтингову компанію DMT Consulting GmbH.

Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) виділено на проведення зазначених досліджень 200,0 тис. євро (близько 3 млн. грн.).

За результатами проведеної роботи консалтинговою компанією DMT Consulting GmbH підготовлено та направлено на розгляд робочої групи техніко-економічне порівняння попередньо відібраних варіантів оптимізації системи скидання та утилізації надлишку шахтних вод, а саме:

1. Поліпшення існуючої системи (скидання за регламентом в р. Інгулець в осінньо-зимовий період з розбавленням і промиванням русла річки) – без капітальних витрат, ріст експлуатаційних витрат з 112 млн грн/рік до майже 400 млн грн/рік.
2. Скидання в Чорне море (дві нитки трубопроводу діаметром 900 мм, відстань 190 км).
3. Скидання в Дніпро (теж дві нитки діаметром 900 мм, відстань 160 км).
4. Демінералізація з утилізацією продукту (зворотний осмос, випарювання, поводження з сухим залишком).
5. Розбавлення місцевими стоками і водою з Дніпра (розчищення каналу Дніпро-Інгулець, використання каналу Дніпро-Кривий ріг).

Після всебічних обговорень, за участю громадських організацій, науковців області, депутатського корпусу обласного рівня, виконкому Криворізької міської ради та підприємств водокористувачів-забруднювачів, робочою групою рекомендований для більш глибокого вивчення варіант „Постійне скидання всього обсягу шахтних вод у Чорне море по трубопроводах з балки Свистунова в нижню частину Дніпро-Бузького лиману”.

На теперішній час жоден із запропонованих варіантів вирішення порушеного питання так і не задовольнив вимоги всіх зацікавлених сторін оскільки, проблема утилізації шахтних вод Кривбасу, є міжрегіональної проблемою, а з огляду на величезний економічний ефект і державною проблемою.

Тому вирішення проблем якості води у Карачунівському хвостосховищі та басейні річки Інгулець потребує розгляду на загальнодержавному рівні за сприяння Міністерства енергетики та охорони довкілля України із залученням фахових міжнародних організацій та наукових інституцій, представників Державного офісу водних ресурсів України, Дніпропетровської, Херсонської Миколаївської областей та підприємств-забруднювачі, що здійснюють скидання високомінералізованих шахтних вод до р. Інгулець.

IV. Внаслідок проведення гірничих робіт порушено понад 34 тис. гектарів земель. Із 585 кв. кілометрів території Криворізького басейну майже на 40 кв. кілометрах розміщені кар’єри та утворилася зона обвалу, на 70 кв. кілометрах – хвостосховища відходів збагачення залізних руд, у яких заскладовано понад 3 млрд. тонн подрібненої гірничої маси, більш як 70 кв. кілометрів перебувають під відвалами, в яких накопичилось понад 9 млрд. тонн розкритих порід. Висота відвалів досягає 120 метрів, дамб хвостосховищ – 35-90 метрів, що створює надмірне техногенне навантаження на земну поверхню.

З метою вирішення цього питання, ще у 2013 році розпорядженням Кабінету Міністрів України № 178-р було затверджено Концепцію Державної програми дослідження стану Криворізького залізорудного басейну для запобігання виникненню на його території катастрофи техногенного та природного характеру на 2013 – 2016 роки, але затвердження відповідної

державної програми та заходів з дослідження небезпечних техногенних та природних процесів зумовлених діяльністю залізорудних підприємств Криворізького басейну так і не здійснювалося.

Також відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 02.03.1998 № 258 Міністерству промислової політики України було доручено здійснення робіт з ліквідації збиткових шахт „Гігант”, „Саксагань”, „Першотравнева”, РУ ім. Кірова.

Зазначені роботи направлені на нейтралізацію екологічних наслідків діяльності діючих і ліквідованих гірничодобувних підприємств і об'єктів, гідрогеологічний захист гірничих об'єктів і прилеглих територій, вирішення соціальних проблем мешканців, тощо.

Виконавцем проектних та ліквідаційних робіт по зазначених шахтах за рахунок коштів державного бюджету визначено ДП „Кривбасшахтозакриття”.

За інформацією ДП „Кривбасшахтозакриття” протягом 2015 – 2018 років не здійснюється належного фінансування щодо виконання основних заходів з утримання та з ліквідації гірничодобувних підприємств і через недостатнє фінансування можливе загострення екологічних проблем (порушені землі від гірничодобувних робіт, зсуви та зрушення земної поверхні, зміни ландшафту), поглиблення та не вирішення яких може призвести до невідвортної екологічної катастрофи, а саме:

Відселення мешканців селища Карнаватка з зони зрушення земної поверхні – не виконання проектних робіт з відселення мешканців селища Карнаватка з зони зрушення земної поверхні призведе до загострення соціально екологічних проблем, невідвортної соціально екологічної катастрофи. Відселення мешканців викликане руйнуваннями і деформацією житлових будов, аварійного енерговодопостачання, в результаті процесу зрушення земної поверхні, що взагалі унеможливило подальше проживання мешканців селища Карнаватка в руйнованих будинках. Звернення мешканців селища Карнаватка, в частині відселення, до всіх рівнів державної влади, а також їх судові позови внаслідок яких можливий арешт, а потім і стягнення державного майна та грошових коштів у тому числі такого що знаходиться у господарському веденні ДП „Кривбасшахтозакриття”;

Ліквідація об'єктів – виконання ліквідаційних робіт, визначених проектами ліквідації шахт „Першотравнева”, „Гігант”, „Саксагань” передбачають комплекс робіт по ліквідації аварійних споруд, які розташовані біля житлових масивів Тернівського району, Саксаганського та Центрально - Міського районів міста Кривого Рогу. Не виконання проектних робіт з ліквідації об'єктів шахт Саксагань, Гігант, Першотравнева призведе до підвищеної небезпеки, захисту життя і здоров'я людей та довкілля від шкідливого впливу аварій на цих об'єктах шляхом запобігання їх виникненню, обмеження (локалізації) розвитку і ліквідації наслідків;

Рекультивация хвостосховища центральної збагачувальної фабрики шахти Гігант – не виконання проектних робіт з рекультивации хвостосховища центральної збагачувальної фабрики ш. Гігант можливе підтоплення та порушення роботи швидкісного трамваю (одне з основних транспортних забезпечень міста), яке розташоване в центральній частині міста. Порушення землі від гірничодобувних робіт, зсуви та зрушення земної поверхні, зміни ландшафту;

Проектні роботи – не виконання робіт пов'язаних з коригуванням проектів шахт Гігант, Першотравнева та Саксагань унеможливило виконання проектів

відповідно діючих нормативних документів і законодавчих актів з ціноутворення, охорони навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності мешканців Кривого Рогу та соціальних гарантій населення;

Щорічні поточні витрати – єдиним виконавцем бюджетної програми є ДП „Кривбасшахтозакриття”. Підприємством виконуються роботи з нейтралізації екологічних наслідків діяльності діючих і ліквідованих гірничорудних підприємств і об’єктів, у тому числі гідрогеологічний захист гірничих об’єктів і прилеглих територій; вирішення соціальних проблем, що виникають у процесі реструктуризації; закриття нерентабельних шахт, цехів та інше. В розрахунок поточних витрат включається щорічно – заробітна платня, податок на землю (землі шахт які підлягають ліквідації), відкачка поверхових стоків та дренажних вод хвостосховища.

Враховуючи відсутність фінансування ДП „Кривбасшахтозакриття” перебуває у критичному фінансовому становищі, яке виражається в неповному та несвоєчасному виконанні грошових зобов’язань, в тому числі перед бюджетами.

Станом на 11.02.2019 року підприємство має податковий борг з земельного податку у розмірі 13,6 млн. грн., який ДП „Кривбасшахтозакриття” не тільки не має можливості погасити, а й який постійно збільшується у зв’язку з нарахуванням податковим органом пені та штрафних санкцій за несвоєчасну сплату.

Тому вирішення і розгляд питань пов’язаних з ліквідацією об’єктів підприємств гірничої промисловості та вжиття невідкладних природоохоронних заходів в зоні їх діяльності є вкрай важливими для м. Кривого Рогу та потребують негайного розгляду на рівні Кабінету Міністрів України.

ПРОПОЗИЦІЇ ДО ПРОЕКТУ РІШЕННЯ КОМІТЕТУ

Пропозиції Міністерства енергетики та захисту довкілля:

Основні екологічні проблеми Кривбасу та шляхи їх вирішення:

– забруднення атмосферного повітря викидами від промислових підприємств та автотранспорту;

Для суттєвого покращення стану атмосферного повітря потребують вирішення такі питання:

впровадження сучасних технологій та нових видів очистки, направлених на скорочення викидів в атмосферне повітря (оксидів азоту, ангідриду сірчистого, оксиду вуглецю), що виділяються від основних технологічних агрегатів теплоелектростанцій та гірничо-металургійних виробництв;

розробка ефективних заходів по локалізації викидів пилу та газів при масових вибухах у кар'єрах Кривбасу;

запобігання пиління сухих пляжів хвостосховищ, бортів кар'єрів, звалищ та відкритих складів у Кривбасі та Західному Донбасі;

розробка технологій поводження з хвостосховищами, зокрема, здійснення рекультивації, виведення їх з експлуатації у встановлені дозвільними документами термінами.

У частині зменшення викидів від автотранспортних засобів забезпечити реалізацію наступних заходів:

спорудження та оснащення контрольно-регулюючих пунктів для перевірки і зниження токсичності відпрацьованих газів транспортних засобів;

розроблення пристроїв для очищення відпрацьованих газів двигунів та оснащення ними транспортних засобів;

переведення автомобільного транспорту на альтернативні види моторного палива (біодизель та ін.);

розвиток електротранспорту, в тому числі, популяризація електромобілів.

– забруднення водних об'єктів скидами із зворотними водами промислових підприємств та підприємств житлово-комунального господарства;

З метою вирішення проблем щодо стану водних ресурсів:

впроваджувати нові технології очистки та демінералізації стічних, шахтних та кар'єрних вод;

забезпечити реконструкцію водопровідно-каналізаційних комунікацій та підвищення потужностей очисних споруд в містах Дніпропетровської області;

не допускати відсутності проектів водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів Дніпропетровської області, які є невід'ємною частиною містобудівної документації.

– утилізація відходів гірничодобувної, металургійної, енергетичної та інших галузей промисловості, а також поводження з відходами I-III класів небезпеки;

Основними напрямками діяльності у сфері поводження з промисловими відходами мають бути:

запобігання та мінімізація утворення відходів шляхом удосконалення діючих та впровадження сучасних технологій і обладнання;

повернення промислових відходів у виробництво з метою вилучення цінних компонентів;

використання промислових відходів як вторинної сировини.

Основними напрямками діяльності у сфері поводження з побутовими відходами:

створення умов для залучення інвестицій;

розвиток та формування системи збирання, заготівлі та переробки відходів, як вторинної сировини;

впровадження сучасних екологічно чистих технологій переробки відходів, у тому числі, переробки з утриманням енергії.

– охорона, використання та відтворення дикої фауни і флори, проблеми природно-заповідного фонду.

Наявність потужних запасів мінеральної сировини і сприятливі ґрунтово-кліматичні умови зумовлюють високу концентрацію промислових об'єктів і розвиток аграрного сектору. У результаті більша частина земель антропогенно трансформована. У таких умовах дуже складним є питання виявлення і заповідання природних територій і об'єктів.

Пропозиції Державної екологічної інспекції України:

Кабінету Міністрів України:

внести зміни до розділу VI Закону України «Про охорону атмосферного повітря», доповнивши його статтею, що зобов'язуватиме суб'єкт господарювання, об'єкт якого належить до першої групи, встановлювати автоматичні системи контролю викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (з метою отримання достовірних даних та сплати у повному обсязі екологічного збору до Державного бюджету України);

внести зміни до Закону України «Про охорону атмосферного повітря», доповнивши новою статтею 11-1 «Підстави для анулювання дії дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами» (в тому числі і за безпідставними та необґрунтованими недопусками до проведення перевірок);

посилити адміністративну та кримінальну відповідальність керівників суб'єктів господарювання за забруднення атмосферного повітря шляхом внесення змін до відповідних кодексів;

закріпити на законодавчому рівні відповідальність суб'єктів господарювання за безпідставне та необґрунтоване недопущення до проведення перевірок органів державного екологічного нагляду (контролю), за забруднення атмосферного повітря;

Міністерству фінансів України:

рекомендувати розробити механізм відшкодування суб'єктам господарювання вартості автоматичних систем контролю за рахунок екологічного податку (або механізм фінансування встановлення автоматичних систем);

Міністерству енергетики та захисту довкілля України:

внести зміни до Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян-суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 302, стосовно:

заборони перенесення дозвільно-регуляторними органами термінів невиконаних повітряохоронних заходів при розгляді питання видачі підприємству нового дозволу;

не встановлення суб'єктам господарювання в дозволах на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами завищених нормативів гранично допустимих викидів, а для промислових вузлів з великою кількістю суб'єктів господарювання та їх стаціонарних джерел викидів – встановлювати більш жорсткі нормативи гранично допустимих викидів.

фіксування періоду здійснення суб'єктом господарювання пусконаладжувальних робіт обладнання;

надання акту останньої перевірки із додержання вимог повітряохоронного законодавства, у тому числі виконання умов дозволу на викиди.

Пропозиції Державного агентства водних ресурсів України:

1. Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства забезпечити взаємодію з гірничорудними підприємствами Кривбасу щодо здійснення ними робіт з промивання русла р. Інгулець за рахунок власних коштів.

2. Зобов'язати гірничорудні підприємства Кривбасу дотримуватись регламентів щодо промивання русла і екологічного оздоровлення р. Інгулець, розроблених за принципами:

- розбавлення концентрації забруднюючих речовин (грудень-лютий);
- промивання русла річки (витіснення високомінералізованої призми протягом квітня-травня та доведення показників забруднюючих речовин до нормативних значень у червні);
- екологічного оздоровлення річки для підтримання показників протягом вегетаційного періоду (вересень-жовтень).

3. Зобов'язати гірничорудні підприємства Кривбасу вирішити питання щодо зменшення мінералізації зворотних вод та управління шахтними водами.

Пропозиції Державного агентства лісових ресурсів України:

Передбачити у бюджеті на 2020 рік фінансування лісгосподарських підприємств півдня та сходу України, в тому числі і державного підприємства «Криворізьке лісове господарство».

Пропозиції Державної служби України з надзвичайних ситуацій

Найголовнішим питанням, що потребує першочергового вирішення, є прийняття на законодавчому рівні Державної програми дослідження стану Криворізького залізрудного басейну для запобігання виникненню на його території надзвичайних ситуацій та катастроф техногенного та природного характеру.

З метою поліпшення стану навколишнього природного середовища міста та виконання основних повітроохоронних заходів необхідно здійснити переоснащення та реконструкцію газоочисних установок, коксових батарей, оновити системи очистки агломераційних газів на підприємствах металургійної промисловості м. Кривий Ріг.

Забезпечити впровадження нових електрофільтрів на металургійних та гірновидобувальних підприємствах для зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та проводити реконструкцію обертових печей.

Забезпечити впровадження автоматизованої системи екологічного моніторингу на території основних підприємств, де вони відсутні.

Для забезпечення комфортних умов проживання населення здійснювати постійне пилопригнічення вулиць житлових масивів, що знаходиться у зоні впливу виробничої діяльності підприємств.

Активно впроваджувати альтернативні заходи з пилопридушення із залученням спеціалізованих наукових організацій, в тому числі розробити проекти санітарно-захисних зон.

Для забезпечення санітарного благополуччя населення, яке проживає в районах розташування промислових підприємств, проводити постійне озеленення території міста.

**КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Р І Ш Е Н Н Я

від 09 жовтня 2019 року

№ 7/6

Про підготовку до виїзного засідання Комітету
до міста Кривий Ріг Дніпропетровської області

Комітет з питань екологічної політики та природокористування, заслухавши інформацію народного депутата України - заступника голови Комітету Криворучкіної О.В. про виїзне засідання Комітету до м. Кривий Ріг Дніпропетровської області на тему: «Екологічний стан Кривбасу: проблеми та шляхи їх вирішення», **в и р і ш и в:**

1. Підтримати пропозицію народного депутата України - заступника голови Комітету Криворучкіної О.В. про проведення виїзного засідання Комітету у м. Кривий Ріг Дніпропетровської області.

2. Визначити дату проведення виїзного засідання Комітету 24-25 жовтня 2019 року.

3. Взяти до відома інформацію народного депутата України - заступника голови Комітету Криворучкіної О.В. про місце проведення заходу та про розміщення у готелі учасників заходу.

4. Народним депутатам України - членам Комітету надати у строк до 11 жовтня 2019 року пропозиції щодо участі їх та помічників народних депутатів України у виїзному засіданні Комітету.

5. Звернутись до Секретаріату Кабінету Міністрів України, Міністерства енергетики та захисту довкілля України, Державної екологічної інспекції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державного агентства водних ресурсів України, Державного агентства лісового господарства України, Дніпропетровської обласної державної адміністрації, Дніпропетровської обласної ради, Криворізької міської ради щодо участі у виїзному засіданні Комітету, та, відповідно до компетенції, надати Комітету інформаційно-аналітичні матеріали стосовно тематики виїзного засідання та пропозиції до проекту рішення.

6. Звернутися до ДП «Парламентський телеканал «Рада» щодо відрядження кореспондента та телеоператора для висвітлення виїзного засідання Комітету.

7. Уповноважити народного депутата України - заступника голови Комітету Криворучкіну О.В. виступити з доповіддю на виїзному засіданні Комітету та надати право уточнювати місце та порядок ведення заходу, список запрошених, співдоповідачів, виступаючих, вирішувати інші оперативні організаційні питання з його підготовки.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО